

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO

NOVOTEKS

St. 9 leto XI — SEPTEMBER 1983



Umrl je Miha Marinko

Zdravniški konzilij je sporočil, da je 19. avgusta letos v Kliničnem centru v Ljubljani v 83. letu starosti umrl Miha Marinko, narodni heroj, predvojni revolucionar, prvi komisar slovenske partizanske vojske, dolgoletni član CK ZPJ in ZKJ, sekretar CK KP in CK ZK Slovenije, predsednik ljudske skupščine LRS in predsednik vlade LRS, predsednik glavnega odbora SZDL Slovenije in član sveta federacije.

Umrl je Miha Marinko, narodni heroj in junak socialističnega dela, revolucionar, čigar življenje in delo sta neposredno vtkana v hude preizkušnje in zmagovite boje slovenskega in jugoslovanskega osvobodilnega gibanja.

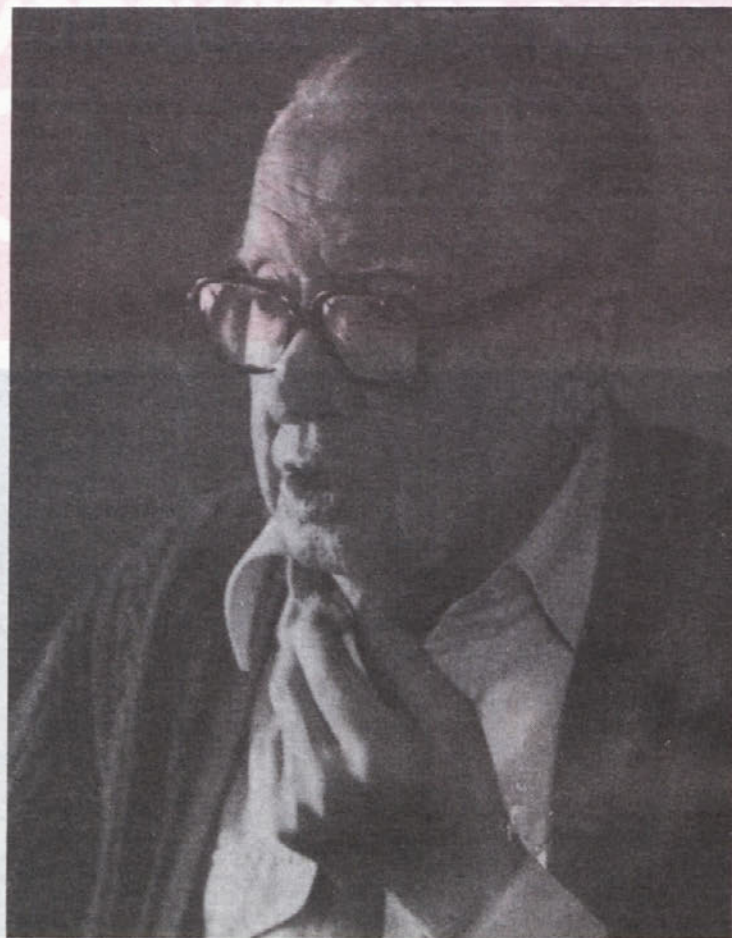
Tovariš Miha se je od svoje zgodnje mladosti bojeval za doseganje revolucionarnih ciljev, interesov delavskega razreda in ljudstva. Član partije je bil skoraj že od njene ustanovitve, vselej je sodeloval sredi njenih borbenih akcij, v usodnih dneh za naše narode in narodnosti pa je bil v prvih vrstah organizatorjev in borcev narodno-osvobodilnega boja in socialistične revolucije. Po vojni je opravljal mnoge odgovorne partijske dolžnosti in državne funkcije, odločno je vztrajal na revolucionarni poti ZKJ in tovariša Tita pri graditvi socialistične samoupravne in nevrščene Jugoslavije in pri razvijanju in krepitevi bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti. Revolucionarno delo Mihe Ma-

rinka bo ostalo svetel zgled in navdih zdajšnjim in prihodnjim rodovom, kako se je treba bojevati in delati za svobodo, napredek in prihodnost domovine.

Po vsej Sloveniji in Jugoslaviji so se med 19. in 22. avgustom vrstile žalne seje in komemoracije — osrednja republiška žalna slovesnost je bila na dan pogreba v slovenski skupščini.

Do 17. ure se je množica občanov poklonila spominu na življenje in delo pokojnega Mihe Marinka ter ga za tem spremljala na njegovi zadnji poti na Trg revolucije, kjer so se zvrstili govorniki. Ko so žaro položili pred spomenik revolucije in je utihnila godba in pevci, se je v imenu mesta Ljubljane poslovil od Mihe Marinka še predsednik MK ZKS Ljubljana Jože Smole. Nato so žaro prenesli do grobnice herojev, številne zastave so zanihale v zadnji pozdrav in žaro so položili v grobnico. Grobnica z žaro je bila ob častni straži odprta do 21. ure, do takrat so se v neprekinjenem mimohodu mnogi iz vse Slovenije, Jugoslavije in zamejstva zadnjič poklonili spominu na Miha Marinka.

Tudi v naši delovni organizaciji so se in se še bodo na prvih rednih sestankih DPO in samoupravnih organov poslovili od Mihe Marinka — prekaljenega neomahljivega borca za pravice delavca, za vsestranski razvoj narodov in narodnosti Jugoslavije. Centralnemu komiteju in svojem pa smo poslali žalno pismo z naslednjo vsebino:



Delavci tekstilne tovarne NOVOTEKS Novo mesto izrekamo najgloblje sožalje ob smrti predanega revolucionarja in komunista, narodnega heroja in junaka socialističnega dela tovariša Miha Marinka.

Smrt uglednega revolucionarja in prekaljenega borca za doseganje revolucionarnih ciljev, interesa delavskega razreda in ljudstva je za vse naše narode in narodnosti neprecenljiva izguba. Njegovo delo bo za vselej zapisano v zgodovini boja delovnih ljudi za pravičnejše, lepše in boljše življenje.

Prosimo vas, da družini tovariša Miha posredujete izraze našega najglobljega sožalja.

Delavci in DPO
tekstilne tovarne
NOVOTEKS — Novo mesto

IZ DELA SAMOUPRAVNIH ORGANOV — IZ DELA SAMOUPRAVNIH ORGANOV

7. ZASEDANJE DELAVSKEGA SVETA DELOVNE ORGANIZACIJE NOVOTEKS JE BILO V TOREK, 30. AVGUSTA 1983, V MENZI TO KONFEKCIJE II, NA VINICI.

Delavski svet je na zasedanju sklenil, da bo vsem imenovanim članom kolegijskega poslovnega organa (5. 8. 1983) pričel teči 4-letni mandat s 1. 9. 1983 ter Vlada Šefmana, dipl. iur., razrešil opravljanja funkcije vršilca dolžnosti direktorja kadrovskega sektorja.

Člani delavskega sveta so v nadaljevanju zasedanja sprejeli tudi spremenjeno višino dnevnic, in sicer:

- | | |
|-------------------------------|---------|
| 1. nad 12 ur — cela dnevni- | 759 din |
| 2. od 8 — 12 | 403 din |
| 3. od 6 — 8 (2 uri izven del. | 289 din |
| časa) | |

- | | |
|--|---------|
| 4. potovanje v Ljubljano ali Zagreb — odhod pred malico | 150 din |
| 5. znižana dnevnic za trg. zastopnika na sejmu v kraju bivanja | 261 din |

Nova nadomestila za višino dnevnic se obračunavajo od 1. 9. 1983 dalje.

Komisija za odlikovanja, nagrade in priznanja je delavskemu svetu posredovala predlog letošnjih dobitnikov plaket. Soglasno je bil sprejet

sklep, da plakete Novoteksa dobijo: Franc Kovačič, Ivan Ivkovič, Jože Miklič in Boro Vučurevič v spomin in zahvalo za dolgoletno delo na strokovnem, organizacijskem in družbenopolitičnem področju v delovni organizaciji ter Stanču Vaupotiču in Stanetu Hudoklinu v spomin in zahvalo za dolgoletno delo na strokovnem in organizacijskem požarnovarnostnem področju v delovni organizaciji.

Po končanem rednem zasedanju delavskega sveta so bile

jubilantom podeljene nagrade za 30-letno delo, nagrade za 10 in 20-letno delo pa so bile jubila-

ntom podeljene na slavnostnih sejah delavskih svetov TO in DSSS.

11. ZASEDANJE DELAVSKEGA SVETA DELOVNE SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB DELOVNE ORGANIZACIJE NOVOTEKS JE BILO V PONEDELJEK 5. SEPTEMBRA 1983.

Delavski svet je razrešil (zaradi odhoda na novo delovno dolžnost) Anico Smerdu funkcije člana delavskega sveta ter predsednika DS, za novega predsednika pa je imenoval Hildo Šepetavc.

Pri pregledu sklepov so bili člani seznanjeni z zasedenostjo novoustanovljenih del in nalog v tehnično-razvojnem sektorju, izvoznem, nabavnem oddelku ter sektorju za informacijske sisteme in organizacijo.

Vsi razpisi so bili objavljeni v časopisih (Delo, Dolenjski list).

Na zadnjem zasedanju DS so člani ponovno zahtevali, da se odpre bife. Kolegijski poslovodni organ je delavskemu svetu DSSS pojasnil, da ni potrebe po novem odpiranju bifeja in da bo nudenje kave in pijače ustrezno urejeno.

DS je v nadaljevanju zasedanja obravnaval pritožbo Hedajeta Kadribašića na sklep

komisije za delovna razmerja DSSS. Pritožba Kadribašića je bila kot neutemeljena zavrnjena.

Obravnavana je bila tudi pritožba Petra Kostreva na sklep disciplinske komisije z dne 23. 6. 1983, s katerim je Jožeta Kinčiča oprostila obdolžitve, da je huje kršil delovne obveznosti. Člani DS so sklenili, naj disciplinska komisija zadevo Kinčiča ponovno obravnava.

Delegati so nadalje sprejeli tudi cenik laboratorijskih uslug, odobrili Miru Joviču in Jožetu Mohoriču udeležbo na seminarju, sprejeli dopolnitev plana delovne sile (za 2 delavca) ter trgovskim zastopnikom dvignili osnovo za obračun OD na 31.000 din.

Po končanem rednem zasedanju DS je bila slavnostna seja, kjer so bile jubilatoma za 10 in 20-letno delo podeljene jubilejne nagrade.

DARJA CESAR

12. SEJA DS TO TKANINA JE BILA 6. SEPTEMBRA 1983

Delavski svet je najprej pregledal izvrševanje sklepov delavskega sveta zadnje seje.

Na 11. seji je DS zadolžil komisijo za spremljanje uredničenja samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in za delitev sredstev za OD, da uskladi oceno del in nalog pregledovanju gotovih tkanin. Skupna komisija je na seji 11. 7. za ta dela in naloge potrdila oceno 234 denarnih točk.

Pri obravnavanju pritožb več delavcev na sklep stanovanjske komisije o razdelitvi stanovanjskih posojil (na 11. seji) je DS zadolžil družbenopolitične organizacije ter stanovanjsko komisijo, da pripravijo predlog sprememb samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje sredstev skupne porabe za zadovoljevanje stanovanjskih potreb delavcev. Delavskemu svetu je bilo pojasnjeno, da predlog sprememb navedenega samoupravnega sporazuma še ni pripravljen. Člani DS pa so pripomnili, naj

se pospeši realizacija navedenega sklepa.

Pod prvo točko dnevnega reda je delavski svet tudi zadolžil komisijo, ki je bila na zadnji seji imenovana za pripravo novih meril za izračun vrednosti točke, naj pripravi dokončni predlog za javno razpravo, istočasno pa tudi prouči možnost stimuliranja delavcev za prisotnost na delu.

V nadaljevanju je bil delavski svet opozorjen (sprejel pa je tudi sklep), da je potrebno vse napore usmeriti v dosledno izpolnjevanje planskih obveznosti (proizvodnja, prodaja — predvsem izvoz). Zaradi pomanjkanja preje se je potrebno v proizvodnji pravilno organizirati (v predilnici so ukinjeni oziroma omejeni dopusti, ukinjene proste sobote za dopolnilsko izmeno, uvedena dodatna izmena ob nedeljah).

Pod eno izmed naslednjih točk dnevnega reda je delavski svet obravnaval predloge cenikov kolekcije pomlad-poletje 84, cenik preje ter storitev za leto 1983 in jih posredoval v

potrditev zboru delovnih ljudi.

Pod 4. točko dnevnega reda pa je razpisal dve prosti stanovanji na Cesti brigad 7 in 9. Ker pa sta stanovanji manjši, je pri razpisu dal prednost materam samohranilkam.

Pod zadnjo točko dnevnega reda pa je delavski svet sprejel

nekatero organizacijske spremembe v temeljni organizaciji, sklepal o razhodu in odprodaji več osnovnih sredstev iz DE tkalnica ter o nabavi osnovnih sredstev, zavrnil prošnjo delavke za delo samo v dopoldanski izmeni ter razpravljajše o nekaterih vprašanjih.

RAČUNALNIK — PROIZVODNJA

V septembru smo pričeli spremljati proizvodnjo tkanin s pomočjo računalnika. V tej fazi spremljamo proizvodnjo od snovanja do adjustiranja. Ta del proizvodnega procesa je razdeljen na 5 tipičnih delovnih mest. Izbrana delovna mesta so poimenovana takole:

- A — snovanje osnov,
- B — pregled surovin tkanin,
- C — prvo šivanje tkanin,
- D — pregled po sušenju,
- E — drugo šivanje tkanin,
- F — adjustiranje

Za tisti del proizvodnje, ki je določen za spremljavo s pomočjo računalnika, označujemo spremne kosovne listke s črko „T“. Osnovni namen izbora teh delovnih mest je v tem, da za ta delovna mesta zajemamo prehod tkanin po proizvodnem procesu.

Že po nekajdnevem uvajanju smo ugotovili, s kakšnimi problemi se bomo še srečali.

Predvsem pa je namenjena spremljavo proizvodnje v uvajanju delavcev.

Zajemanje, obdelava in uporaba podatkov potekajo po tako imenovanem interaktivnem principu. Podatki se vnašajo v računalnik na mestih, kjer nastajajo, uporabljajo pa se lahko povsod, kjer so potrebni.

Paket programov spremljave proizvodnje je podprojekt projekta materialnega poslovanja. Že ta podprojekt bo dal prepotrebne informacije o stanju proizvodnje, saj je prvenstveno namenjen učinkoviti spremljavi proizvodnje, potrebnemu ukrepanju v proizvodnji in kompletiranju naročil kupcev.

Popolnejšo celovitost informacij pa bomo dosegli, ko bo uveden projekt materialnega poslovanja.

ŠINHIN

Prva osvoboditev Novega mesta

OD 9. SEPTEMBRA DO 21. OKTOBRA 1943

Letos mineva 40 let, ko se je v času junaških bojev partizanskih enot proti številčno nadmočni fašistični vojaški sili formirala na osvobojenem ozemlju na širšem Dolenjskem ljudska oblast. Poudariti je potrebno, da je ta ljudska oblast takoj po osvoboditvi prevzela popolnoma vse ustanove in službe in da se je življenje organiziralo na celotnem osvobojenem ozemlju. To je dogodek brez primere v zgodovini podjarmljene Evrope, na kar smo upravičeno lahko ponosni.

Na to obdobje se hranijo izvorni dokumenti in arhivsko gradivo v oddelku NOB Dolenjskega muzeja.

Prav je, da letos ob tem pomembnem jubileju obudimo spomine na te zgodovinsko pomembne dni razvoja in krepitve oblasti na osvobojenem ozemlju.

PRIPRAVE SLOVENSKEGA NARODNOOSVODILNEGA GIBANJA NA KAPITULACIJO ITALIJE

Po padcu Mussolinija je izvršni odbor OF izdal PROGLAS SLOVENSKEMU NARODU, v katerem opozarja, da je napočil čas splošne mobilizacije slovenskega naroda proti okupatorju in splošne mobilizacije za NOV. V okrožnici vodstvom enot in aktivistom 29. julija OF opozarja na skorajšnjo popolno kapitulacijo Italije in poziva NOV k okrepljeni aktivnosti. Predvideva možnost vdora nemške vojske na osvobojeno ozemlje po kapitulaciji Italije. Poziva na mobilizacijo vseh ljudskih sil in k dvigu splošne ljudske vstaje. Vsa politična predstavništva OF in vsi odbori OF se morajo pripraviti na prevzem

(Nadaljevanje na 4. str.)

(Nadaljevanje s 3. str.)

oblasti in pokazati, da so prava ljudska oblast.

Na seji 31. julija je IO OF sklenil, da se vzpostavi stik z redno italijansko vojsko, da se ji pojasni položaj in jo pozove, naj izroči orožje ali pa se priključi NOV z orožjem in se z njo bori proti nemški vojski.

Takoj naj se vzpostavi sodelovanje med terenskimi odbori OF in oddelki Narodne zaščite zaradi takojšnje mobilizacije v NOV. Stopnjuje naj se propagandno delo med italijansko vojsko in belo gardo z geslom, naj se pridruži NOV. IO OF je sklenil navezati stike z italijanskim generalom Guidom Ceruttijem v Novem mestu. NOV in PO naj se usmerijo proti železnici, ustavljajo vlake in razorožujejo italijansko vojsko.

KAPITULACIJA ITALIJE IN AKTIVNOST NA RODNOOSVOBODILNEGA GIBANJA (NOG)

Italijanska vlada je 8. septembra 1943 zvečer objavila brezpogojno kapitulacijo svojih oboroženih sil.

Isti večer je Glavni štab NOV in Po Slovenije naslovil poziv na italijansko vojaško poveljstvo, da brez sovražnosti sprejme oddelke NOV in PO in se drži navodil, v tem primeru bo NOV zajamčila pogoje premirja, ki so ga sklenili združeni zavezniki z italijansko vojsko.

Istočasno je GŠ ukazal štabom divizij in odredov NOV in PO, da je treba takoj priti do italijanskega orožja in izvesti splošno mobilizacijo v NOV, preprečiti poskuse bele in plave garde, da se dokopljeta oblasti, pripraviti splošni ljudski odpor proti Nemcem, razorožiti belo in plavo gardo, zavedene belo in plavogardiste pa pridobiti za vstop v NOV. Povsod je treba vzpostaviti narodno oblast, izvajati splošno mobilizacijo in organizirati obrambo proti nemškemu vdoru na osvobojeno ozemlje po kapitulaciji Italije.

9. septembra sta CK KPS in IO OF poslala okrožnici rajon-



skim komitejem in odborom OF z navodili o vzpostavitvi oblasti OF, izvedbi splošne mobilizacije in ustanovitvi Narodne zaščite za pomoč odborom OF po mestih in vaseh.

VOJAŠKI IN POLITIČNI DOGODKI V ZVEZI Z OSVOBODITVIJO NOVEGA MESTA

9. septembra zjutraj je prišel v Novo mesto na pogajanja s Ceruttijem pogajalec XV. divizije Edo Mihevc—Dore s skupino prostovoljcev iz Šlandrove brigade. Skupino je vodil poveljnik Gagovič. Pogajanja so potekala brez večjega uspeha ta in še naslednji dan, ko so se pridružili še člani vodstva slovenskega NOG Boris Kidrič, Jaka Avšič in predstavnik zaveznikov major Jones.

9. septembra zvečer je prišel v Novo mesto okrožni komite KPS, katerega sekretar je bil Franc Černe—Klemen. Sklicjal je sejo rajonskega komiteja za mesto in komiteja za železnico in dal navodila za prevzem oblasti v mestu. Do polnoči je bil opravljen prevzem oblasti, prevzete so bile javne ustanove, mestna hranilnica in občinska blagajna. Iz zaporov so bili izpuščeni vsi politični zaporniki.

V noči od 9. na 10. september so v mestu formirali in oborožili 5 čet Narodne zaščite, ki je zasedla bloke (utrjene vhode v mesto) in začela razoroževati italijanske vojake.

Dopoldne 10. septembra je vkorakala v Novo mesto Šlandrova brigada, popoldne pa še bataljon Gradnikove brigade.

Tega dne je imenovana komanda mesta. Prvi komandant mesta je bil Vladimir Knežević—Volodja.

Izvajali so mobilizacijo moških od 17. do 45. leta. Mobilizacijo so nadaljevali še v naslednjih dneh.

Istočasno je potekala mobilizacija železničarjev.

10. septembra popoldne je bil množični miting na Glavnem trgu pred Rotovžem. Na njem so govorili Boris Kidrič, Edvard Kocbek in dr. Metod Mikuž. Popoldne je bilo ljudsko rajanje.

11. septembra zvečer je bila v prosvetnem domu kulturna prireditev, kjer je nastopilo več vidnejših kulturnih delavcev, med njimi tudi Matej Bor.

V mestu so organizirali novo življenje pod novo oblastjo, potem ko so se ponoči od 10. na 11. september Italijani umaknili proti Straži.

Življenje in delo v mestu je potekalo organizirano v novem duhu ljudske oblasti. Gospodarstvo, trgovina in preskrba so se ravnali po navodilih gospodarskega odseka. Bile so konference in zborovanja, tiskarna je začela tiskati letake, pripravljali so izdajanje posebnega časopisa. Industrijska in obrtna podjetja so začela delovati za potrebe NOV in organov oblasti.

14. septembra so Nemci prvič bombardirali Novo mesto. Med prebivalstvom je bilo 28 žrtev, povzročena pa je bila tudi velika materialna škoda. Marsikatera aktivnost v mestu je po bombardiranju zamrla, ker se je zelo veliko meščanov zaradi nevarnosti novih napadov izselilo v okoliške vasi in zidanice na Trški gori.

Naslednje dni si je rajonski odbor OF močno prizadeval za obnovitev življenja in dela v mestu. Klical je nazaj specialiste za obnovitvena dela. Gradili so zaklonišča, organizirali prehrano, vodili evidenco, kje se nahajajo izseljeni prebivalci Novega mesta, živahna je bila politična aktivnost v pripravah na Kočevski zbor. Narodna zaščita je varovala premoženje izseljenih Novomeščanov. Okrožni odbor OF je izdal opozorilo, da bo vsaka tatvina kaznovana s smrtjo.

22. septembra je rajonski odbor OF organiziral volilni shod v drevoredu ob kmetijski šoli Grm, ki se ga je udeležilo 120 ljudi. Na shod je prišlo tudi vseh 6 kandidatov za odposlance za Kočevski zbor. Na shodu je govoril Bogdan Osolnik, sekretar upravne komisije.

3. oktobra popoldne so nemški avioni sistematično uničili Novo mesto od gostilne Ferlič do Kandijskega mostu, padlo je nad 60 bomb, težkih tudi nad 300 kg, bilo je 30 človeških žrtev, med civilnim prebivalstvom.

DOPISUJTE
V
GLASILO
NOVOTEKS

ORGANIZACIJA OBLASTI IN UPRAVA

V Novem mestu je deloval v tem času okrožni odbor OF, rajonski odbor OF za mesto in železničarski rajonski odbor OF. Za vodenje upravnih poslov so ustanovili odseke za: gospodarstvo, finance, kulturo itd. Odsek za veze je deloval na Grmu, mestna hranilnica v Kovačičevem mlinu ob Težki vodi. Sanitetni odsek je skrbel za zdravje meščanov, njegovo delo pa je segalo izven rajona v novomeško okrožje. Dejavnosti upravnih organov za mesto in za okrožje so se večkrat prepletale. Rajonski gospodarski odsek je v glavnem delal po navodilih okrožne gospodarske komisije.

SPLOŠNA MOBILIZACIJA V NOV

IO OF je razglasil 11. septembra splošno mobilizacijo za moške od 17. do 45. leta. Mobilizacija v okrožju Novega mesta je bila uspešna. Okrožni komite je poročal, da je bilo v okviru rajona Novo mesto mobiliziranih 1032 moških, od tega 482 železničarjev. Splošna mobilizacija je omogočila povečanje obstoječih in ustanovitev novih enot NOV. V rajonu Novo mesto je bila na novo ustanovljena Železničarska brigada, I. topniški divizion XV. divizije, ki je imel 8 topov in oklepna četa.

USTANOVITEV ZALEDNE VOJAŠKE OBLASTI

Komande mest so bile od septembra 1943 dalje stalni organi zaledne vojaške oblasti (sestavljali so jih posebni vojaški funkcionarji).

Komande vojnih področij so ustanovljali za eno ali več političnih okrožij. Ustanovljeno je bilo novomeško vojno področje in 14. septembra je GŠ NOV in PO Slovenije določil za komandanta Vinka Bona, za političnega komisarja pa Franca Pirkoviča.

Pri komandah vojnih področij so ustanovljali odseke za posamezne dejavnosti — sanitetnega, veterinarskega, odsek za gradnjo zaklonišč, za prehrano itd.

Na osvobojenem ozemlju je bil organiziran potniški promet, cestni promet s konjsko vprego, med več postajami je bila ena tudi v Novem mestu, ki je skrbel za zvezo z Dolenjskimi Toplicami in Dvorom.

ZAVAROVANJE OSVOBOJENEGA OZEMLJA

Glavni štab je določil operacijska območja enot NOV, na katerih je bilo treba zavarovati osvobojeno ozemlje in jim ukazal, naj uničujejo prometne zveze, železnice in mostove najprej na osvobojenem ozemlju nato pa zunaj njega. To je bilo potrebno zaradi nevarnosti nemškega vdora na osvobojeno ozemlje. V Novem mestu je bil porušen železniški most čez Krko.

Ves september se je NOV na osvobojenem ozemlju organizacijsko in kadrovsko izgrajevala, razvijale so se razne specializirane enote (tankovske, artilerijske, motorizirane idr.), zato v tem času ni bilo večjih napadov na sovražnikove postojanke in prometne naprave onkraj osvobojenega ozemlja.

V tem času sovražnik še ni sposoben za večje akcije proti osvobojenemu ozemlju.

Osvobojeno ozemlje na Dolenjskem je zavarovala XV. divizija. Njena Gubčeva brigada je bila na prostoru Škocjan—Bučka—Krmelj—Sv. Križ pri Litiji, Cankarjeva brigada na črti Sv. Križ pri Litiji—Ljubljana, Šlandrova brigada pa na prostoru Škocjan—hrvaška meja.

Vse tri enote so imele nalogo, da spremljajo gibanje nemških enot, vendar ne napadajo, rušijo naj le železnice in mostove. Nemci so ob kapitulaciji Italije zasedli Kostanjevico kot ključno točko za napad na osvobojeno ozemlje. Tam so se jim pridružili tudi belogardisti. Od tam so izvajali zastraševalne akcije na osvobojeno ozemlje.

VOLITVE ZA KOČEVSKI ZBOR

3. oktobra je bil ustanovljen VII. korpus, ki je združil vse enote NOV na Dolenjskem in Notranjskem. Štab korpusa je 9. oktobra izdal odredbo za ofenzivo proti nemškim in

drugim sovražnim enotam. XV. divizija je dobila nalogo, da svoje operacije usmeri na črto Brežice — Litija, da uniči sovražne postojanke ob nekdanji nemško-italijanski meji, pride do Save in uniči železnico Ljubljana—Zidani most—Brežice. Štab XV. divizije je določil 1. oktober za začetek ofenzive za prodor do Save na črti Sv. Križ pri Litiji—Radeče—Mokronog—Bučka—Sevnica in za uničenje postojanke e v Kostanjevici. Za to nalogo je bila določena Gubčeva brigada, ki je prodirala od Šentjerneja proti Kostanjevici. 11. oktobra popoldne je topniški divizion začel obstreljevati Kostanjevico, napad pa je izvedel II. bataljon Gubčeve brigade, ki pa tudi v več dneh ni uspel zavzeti postojanke kljub srditim napadom.

NEMŠKA OFENZIVA

Za uničenje osvobojenega ozemlja so Nemci več ofenzivni prostor razdelili na 4 dele. Napad se je začel 21. oktobra iz Kostanjevice. Tu je bila na položaju Gubčeva brigada in I. topniški divizion. Glavna sovražnikova kolona je nezadržno prodirala proti Novemu mestu. Spotoma je pobijala domačine v Šentjerneju, v Prekopi, pri Ratežu, v Gabrju. V Novo mesto je prodrla že dopoldne. Partizanske enote so se še zadnji čas rešile. Še isti dan so Nemci začeli z grozodejstvi v Bršljinu, Ločni in Žabji vasi.

Rezultati vprašalnika o pobudah in motivih za izobraževanje

V juliju 1983 smo izvedli anketo, s katero smo hoteli dobiti podatke, ki bi jih lahko uporabili za raziskovalno nalogo na temo „planiranje izobraževanja v pogojih gospodarske stabilizacije“. Rezultati vprašalnika — ankete smo v strokovni obliki že razdelili vsem strokovnim delavcem v delovni organizaciji, v tem zapisu pa bomo v skrajšani obliki navedli nekaj bistvenih ugotovitev in rezultatov, ki bi utegnili zanimati širši krog bralcev.

Zavedamo se, da živimo v zaostrenih ekonomskih razmerah in da tako stanje negativno vpliva na ekonomski razvoj in rast naše samoupravne skupnosti. Če se omejimo na področje izobraževanja, lahko predvidimo, da bo denarja za to področje v prihodnosti še manj. To bi pomenilo nadaljnje zmanjševanje možnosti strokovnega usposabljanja in pridobivanja višje stopnje izobrazbe. Taki ukrepi so z vidika prestrukturiranja in nadaljnje razvoja delovne organizacije prej škodljivi kot pa koristni.

Da bi se temu izognili, smo začeli izvajati zgoraj omenjeno raziskovalno nalogo, s katero bomo utemeljili planiranje in oblikovanje izobraževalne dejavnosti predvsem s tistih vidikov, po katerih ta dejavnost pomembno prispeva k uresničitvi stabilizacije tako naše delovne organizacije kot družbe v celoti.

INTERPRETACIJA PODATKOV

V DSSS, TO Tkanina in TO Konfekcija I je bilo razdeljenih 350 vprašalnikov. Kljub temu, da je bil vprašalnik razdeljen delavcem, ki so pokazali pripravljenost za sodelovanje oziroma odgovarjanje, je bilo vrnjenih le 178 izpolnjenih vprašalnikov.

Struktura anketiranih

Od 178 anketiranih je bilo 68% žensk in 32% moških. Tistih, ki so stari nad 30 let, je bilo 48%, ostali so mlajši od 30 let. Poročenih je 68%, samskih 30% in razvezanih 2. Pri izobrazbeni strukturi je največ (27%) takih, ki imajo končano tehnično ali njej sorodno šoli in 22% s končano poklicno šolo, drugače povedano, večina anketiranih spada v kategorijo KV in SS.

Zadovoljstvo anketiranih

Z vprašalnikom smo izvedeli, kakšno je zadovoljstvo anketiranih s sedanjo zaposlitvijo, s sodelavci in z osebnim dohodkom.

Največ anketiranih je s sodelavci zadovoljnih, saj je kar 48% takih, ki so zadovoljni. 47% je deloma zadovoljnih in le 5% ni zadovoljnih s sodelavci.

V odnosu do sedanje zaposlitve zadovoljstvo že deloma upade. 32% je zadovoljnih, večina 51% je malo zadovoljna in 17% sploh ni zadovoljnih s sedanjo zaposlitvijo.

Pri zadovoljstvu z osebnim dohodkom se kaže očitno nezadovoljstvo, saj je večina 59% nezadovoljna, 36% je deloma zadovoljnih, in le 5% je takih, ki so zadovoljni z

(Nadaljevanje na 6. str.)

Doseganje norm v Predilnici Metlika

Predilnica Metlika nima oddelka za norme, vendar so vsa dela v proizvodnji normirana.

Doseganje norm merimo vsa leta. Dela so normirana po strojih, če je le mogoče individualno. Kadar ni možno postaviti norme posameznemu delavcu, je norma skupinska.

Take norme imajo na sukanju preje in v zadnjem času pri čiščenju preje na avtoconerju.

Nekatere stroje in opravila imamo enake kot v predilnici TO Tkanina v Novem mestu, zato usklajujemo norme z oddelkom za norme v Tkanini. Tako so s pravilnikom o delitvi OD, z ocenami DM in z enotnimi normami izenačene

možnosti zaslužkov na enakih opravilih v TO Predilnica in TO Tkalnica.

Obstaja še več drugih elementov, ki vplivajo na višino osebnih dohodkov delavcev.

Predvsem je to organizacija dela in pripravljenost posameznikov za delo. Posebno zadnji element močno vpliva na višino OD. Od prizadevanj posameznika ni odvisen samo njegov OD, ki ga doseže s količino dela, vsi presežki se obrestujejo tudi pri izračunu vrednosti točke.

V času, ko relativna vrednost osebnih dohodkov pada, je še kako pomembno spoznanje, da si vsak delavec lahko delno poveča svoj OD s tem, da smotrno izkorišča svoj delovni čas in bolje izkoristi stroje. Iz seznama delavcev o doseganju norm je razvidno, da imamo nekaj delavcev, ki na vseh strojih dosegajo večji OD za 10 — 15% od svojih sodelavcev.

Le redkokdaj pomislimo, koliko bi porasla produktivnost in s tem tudi OD v TO, če bi večina delavcev delala tako. Prej kot pohvale so taki delavci

deležni zavisti, češ da preveč zaslužijo.

Da bi vsi zaposleni bolj skrbeli za večjo produktivnost, je bil pred nedavnim sprejet popravek sistema za izračun osebnih učinkovitosti. Ta sistem bolj vzpodbuja režijske delavce za dvig storilnosti vseh delavcev, za boljše gospo-

darjenje s sredstvi in za izpolnjevanje dogovorjenih rokov. Za TO Tkanina in TO Predilnica so sprejeti vzpodbudnejši kriteriji za izračun osebnih učinkovitosti, kot so: za - 1% plana proizvodnje je - 2% učinkovitosti do - 13% OD za - 1,5% plana pokritja je - 1% učinkovitosti do - 7% OD.

Kako so delavci skupno dosegali norme po strojih je razvidno iz tabele:

DOSEGANJE NORM V TO PREDILNICA METLIKA

faza dela	1982	1	9	8	3	
		1.	2.	3.	4.	5.
						6.

DOSEGANJE NORM V TO PREDILNICA METLIKA

faza dela	1982	1	9	8	3	
		1.	2.	3.	4.	5.
						6.
Razt. po Lis	110	110	110	101	115	113
Melanžiranje	113	109	113	110	108	108
Razt. pred. čas.	108	99	103	100	111	109
Česanje	107	100	99	109	101	106
Razt. po čas.	112	94	107	100	—	106
Pasaže	113	110	110	103	106	113
Finišer	111	113	111	101	114	109
Pređenje	112	114	113	120	116	119
Pređenje ST	107	126	118	111	114	119
Sukanje	109	107	112	110	113	112
Čiščenje preje	103	107	112	109	116	110

ANA ŽUGELJ

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO

NOVOTEKS

Ne pozabimo: brez dobrega obveščanja ni uspešnega samoupravljanja! Sodelujte v glasilu domače delovne organizacije!

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO

NOVOTEKS

(Nadaljevanje s 5. str.)

osebnim dohodkom. Ob tem je bilo iz podatkov mogoče razbrati tudi to, da je nezadovoljstvo med ženskami manjše kot pri moških.

Primerjali smo število različnih del in nalog, ki so jih anketirani že opravljali in njihovo zadovoljstvo s sedanjo zaposlitvijo. Ugotovili smo, da zadovoljstvo narašča pri delavcih, ki so že opravljali do tri dela in naloge, medtem ko pri delavcih, ki so že opravljali več kot tri dela in naloge, pa zadovoljstvo s sedanjo zaposlitvijo upade.

Kritične pripombe in zadovoljstvo anketiranih

V večini primerov so se kritične pripombe glede zadovoljstva pojavljale med anketiranimi z izobrazbeno stopnjo KV in SS. Vsebina teh kritičnih pripomb se ne nanaša neposredno na področje izobraževanja, zato jih omenjamo na tem mestu. Pripombe smo razdelili:

— nezadovoljstvo z izdelanim sistemom nagrajevanja, kar ima za posledico nezadovoljstvo z osebnim dohodkom (delavci menijo, da od tukaj izhaja premajhna stimulacija za delo);

— nezadovoljstvo z organizacijo dela, ki izhaja iz pogostih zastojev v proizvodnji (delavci menijo, da je slaba priprava organizacije dela, da je neučinkovita organizacija uvajanja v proizvodno delo ipd.);

— nezadovoljstvo zaradi (ne)odgovornosti in (ne)discipline (delavci navajajo, da je premajhna disciplina in samodisciplina pri delu, da se dostikrat za napake, storjene po lastni krivdi, ne kaznuje oziroma ne odgovarja);

— nezadovoljstvo z napredovanjem (delavci menijo, da se premalo upoštevajo delovne izkušnje, delovna doba v delovni organizaciji, premalo upoštevana strokovnost kadrov in neustrezni kriteriji pri napredovanju na boljša dela in naloge);

— nezadovoljstvo z nivojem strokovnosti in znanja (delavci navajajo stagnacijo znanja in premajhno upoštevanje strokovnega kadra).

IZOBRAŽEVANJA ANKETIRANIH

Urejenost izobraževanja v delovni organizaciji Novoteks

Hoteli smo izvedeti, kaj anketirani menijo o urejenosti izobraževanja. Dobili smo odgovore, ki očitno kažejo na to, da je izobraževalna dejavnost pomanjkljiva oziroma neurejena, saj je 50% vprašanih odgovorilo negativno na zastavljeno vprašanje, 47% je menilo, da je le deloma urejeno in le 3% da je izobraževanje v delovni organizaciji urejeno.

Uvajanje v delo

Na vprašanje, kdo vas je seznanjal in poučeval za opravljanje sedanjih del in nalog, so anketirani odgovorili:

— nekaj vodja, v glavnem sodelavci na delu 44%

— moral-a sem se v glavnem znajti sam-a, od vodje sem dobil-a samo nekaj splošnih navodil 38%

— uvajal me je vodja skupine, ki istočasno dela na istem oddelku 8%

— uvajal me je posebni instruktor, ki se ukvarja predvsem z usposabljanjem delavcev 7%

Invalidsko so jo upokojili ...

Marija Koželjeva, rojena Dežman, je na pogled sicer še mladostna, a njeno zdravje jo je postopoma zapuščalo, tako da se je morala 22. 8. 1983 invalidsko upokojiti. V predilnici v Metliki je delala od leta 1973. K nam je prišla, ker si je v Metliki našla življenjskega tovariša in ustvarila družino, pred tem pa je delala v TO Tkanina v Novem mestu. Iz njenih gibov pri delu sklepamo, da se je naučila delati že zelo mlada. Doma je iz številne družine, kjer je morala trdo delati. Nobene norme se ni ustrašila. Kdor jo je pred leti gledal pri delu, je dobil občutek, da Marija uživa v njem. Nesreča in bolezen pa ne izbirata, Marija je morala zapustiti delo v enainpetdesetem letu starosti.

Upamo, da bo doma skrbela za svoje zdravje in doživela še mnogo srečnih let, kar ji od srca želijo njeni sodelavci

40-letnica Zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju

Po padcu fašizma v Italiji je vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja Slovenije menilo, da so v Sloveniji ustvarjeni ugodni pogoji za ustanovitev oblastnopolitičnega organa, kot je bil za vso Jugoslavijo AVNOJ.

Priprave, ki so stekle že pred italijansko kapitulacijo, so sedaj še bolj pospešili.

Moč narodnoosvobodilne vojske, ogromni uspehi pri

uničenju belogardistične vojske, hiter razvoj Osvobodilne fronte in prevzem oblasti na zelo obsežnem osvobojenem ozemlju so omogočili, da se je prvotna zamisel o sklicu Zbora odposlancev slovenskega naroda, izvoljenega na demokratični osnovi, še bolj razširila.

Že drugega in tretjega dne po objavi italijanske kapitulacije je Izvršni odbor OF

ponovno razpravljal o sklicu zbora predstavnikov slovenskega naroda. Razpisal je volitve in temu shodu dal končno ime: Zbor odposlancev slovenskega naroda.

Za volilna območja je določil območja terenskih odborov OF, podjetja in ustanove ter bataljone narodnoosvobodilne vojske. V prvih dveh primerih naj bi po enega odpo-

(Nadaljevanje na 8. str.)



— uvajal me je vodja skupine — vodja delovne enote, ki istočasno opravlja še druge delovne naloge 3%

Če ob tukaj navedenih podatkih združimo še kritične pripombe, ki so jih anketirani navajali v tej zvezi, kot so premajhna organiziranost in izvajanje pripravništva ter uvajanje v proizvodno delo, lahko ugotovimo, da so delavci pri uvajanju na nova dela in naloge v večini primerov prepuščeni sami sebi ali sodelavcem.

Možnost napredovanja z dopolnilnim izobraževanjem

Na vprašanje, ki smo ga zastavili anketiranim ali vidijo možnost napredovanja z dopolnilnim izobraževanjem, smo dobili večino (68%) negativnih odgovorov in le 32% anketiranih je odgovorilo pritrdilno.

Motivi in kritične okoliščine za dopolnilno (ne)izobraževanje

Posebej so nas zanimali podatki, iz katerih je razvidno, koliko anketiranih se dopolnilno izobražuje in zakaj se oziroma koliko se jih ne izobražuje in zakaj ne. Od vseh anketiranih se jih 18% dopolnilno izobražuje, od tega:

— večerna ali dopisna osnovna šola	0,5%
— administrativna šola ali tečaj	2,3%
— poklicna šola	0,5%
— administrativna srednja šola ali ekonomska, tehnična ali druga srednja šola (večerna ali dopisna)	5,1%
— višja šola	4,5%

— visoka šola	2,8%
— tečaji tujih jezikov	2,3%

Glede motivov dopolnilnega izobraževanja smo dobili naslednje odgovore:

— da bi si pridobili višjo stopnjo izobrazbe	21%
— da bi bolje opravljali svoje delo	21%
— da bi se strokovno izpopolnili	20%
— da bi napredovali na zahtevnejša dela in naloge	14%
— da bi si izboljšali socialni položaj	8%
— da bi dosegli višji osebni dohodek	6%
— da bi postali boljši član družbe	6%
— da bi bolje izrabili prosti čas	2%
— da bi dosegli izobrazbo prijateljev	2%
— da bi si povečali ugled	0%

Pri ostalih 82%, ki se dodatno ne izobražujejo, smo na vprašanje zakaj se ne, dobili naslednje odgovore:

— nimajo dovolj prostega časa	50%
— jim ni potrebno pri opravljanju sedanjih del in nalog	27%
— jih ne zanima	12%
— delovna organizacija jim ne nudi ugodnosti (delo v izmenah, neplačan študijski dopust, povračilo šolnine ipd.)	11%

Glede na podatke je očitno, da je največ takih, ki smatrajo pomanjkanje prostega časa in nepotrebno izobraževanja pri opravljanju sedanjih del in nalog za glavno kritično okoliščino. Glede ostalih dveh odgovorov, ki so jih anketirani navedli kot kritično okoliščino za neizobraževanje, pa lahko z gotovostjo trdimo, da je temu

(Nadaljevanje na 8. str.)

(Nadaljevanje s 7. str.)

slanca izbrali na 500 prebivalcev, v bataljonih pa po dva delegata. Volitve naj bodo med 20. in 25. septembrom 1943. leta. Merilo, po katerem so volili odposlance, se je glasilo v razglasu Izvršnega odbora OF z dne 12. septembra: „Osvobodilna fronta vas poziva, da svoje zaupanje izkažete tistim kmetom, delavcem, obrtnikom in razumnikom, ki so doslej neustrašno gradili stavbo slovenskega osvobodilnega gibanja, in vsem tistim borcem iz naših slavnih slovenskih bataljonov, ki so z orožjem v rokah izpolnjevali najtežjo in najslajšo domovinsko dolžnost.“

Volitve so povsod izvedli kot pomembne politične manifestacije. Na osvobojenem ozemlju Dolenjske in Notranjske so bile volitve splošne, neposredne in javne. V krajih, ki so bili pod nadzorom Nemcev in domobrancev, to je na Štajerskem, Gorenjskem, v Ljubljani in večjih krajih ob progi Ljubljana—Postojna, pa so bile volitve izvedene posredno.

V Slovenskem Primorju, kjer naj bi bilo izvoljenih 200 odposlancev, je volitve prekinila nemška ofenziva. Tako je bilo izvoljenih in na zboru udeleženih samo 28 odposlancev iz te pokrajine, še to le s prostora Brkinov in Slovenske Istre.

Med tem so bili delegati izvoljeni skoraj v vseh enotah narodnoosvobodilne vojske

Slovenije. Za kraj zbora je bilo določeno osvobodeno Kočevje, čas zasedanja pa od 1. do 3. oktobra 1943.

Tako so se že tri tedne po kapitulaciji Italije iz vseh predelov Slovenije v večjih ali manjših skupinah začeli proti Kočevju zgrinjati v bojni vihri na demokratičen način izbrani predstavniki več kot dveh tretjin slovenskega naroda.

Tudi tokrat so se morali številni izmed 572 neposredno izvoljenih in 78 delegiranih odposlancev, z orožjem v rokah prebijati skozi sovražnikove zasede, med bunkerji ob progah in cestah, se spopadati z njihovimi patroljami in se umikati pred njihovimi letali, da bi na zboru izvolili svoj prvi parlament in za vselej preprečili vrnitev na staro družbeno ureditev.

Delegati so potovali na vse mogoče načine: peš, na konjih, na kmečkih vozovih in na vozilih, ki so jih zaplenili od sovražnika. Na svojih poteh so se srečali z delegati iz drugih krajev in pokrajin, se med seboj spoznali, bratili, si pripovedovali o razmerah pri njih ter se skupno veselili velikega zgodovinskega dogodka. Povsod so jih ljudje sprejemali z veseljem in jim dajali vse, kar so premogli. V nekaterih krajih, kjer so prenočevali, so tamkajšnji odbori OF in prebivalci organizirali mitinge in prave manifestacije.

Po mnenju delegatov so ljudje večinoma z navdušenjem

sprejeli volitve. Ugodno so sprejeli tudi dejstvo, da lahko volijo tudi ženske, kar se je zgodilo prvič v slovenski zgodovini. Z največjim ponosom so ženske odhajale na volišča. Vsi so tudi odobravalni tajnost volitev, za razliko od volitev v stari Jugoslaviji, kakor tudi to, da so bile nekdanje kroglice zamenjane z lističi.

V okrašeni Ribnici so se zbirali delegati iz vseh koncev Slovenije. Pot proti Kočevju so nadaljevali skupno šele potem, ko je padel večerni mrak, brez prižganih luči na kamionih, zato pa toliko bolj počasi in previdno. Še vedno nihče med njimi ni natančno vedel, kje bo zbor zasedal.

D drugega dne, ko so se zbrali še zadnji delegati in ko so tekle zadnjič priprave, je bilo svečano okrašeno Kočevje podobno velikemu, živahnemu mravljišču.

Šele popoldne so delegatom končno sporočili, da bo zbor v Šeškovem domu, da se bo začel ob 21. uri in da bo delo zaradi nevarnosti sovražnikovih letalskih napadov potekalo izključno ponoči. Vsi so z veliko nestrpnostjo pričakovali začetek zbora.

Do minute natančno so v veliko dvorano vstopili najvišji voditelji narodnoosvobodilnega gibanja v Sloveniji: Kardelj, Kidrič, Leskošek, Vidmar, Rozman in drugi. Med njimi je bil tudi Ivan Ribar, predsednik AVNOJ. Da bi se lahko udeležil zbora, je

moral prehoditi dolgo pot prav iz osrčja Bosne do Slovenije.

Z vstajanjem, glasnim ploskanjem in vzklikanjem Osvobodilni fronti, Komunistični partiji in tovarišu Titu ter z razvitjem slovenske zastave so delegati pozdravili svoje voditelje. Zbor je pozdravil predsednik Izvršnega odbora OF Josip Vidmar. Pojasnil je pomen zbora in naloge, ki jih mora zbor opraviti. Prebral je odlok Izvršnega odbora OF o zasedanju zbora odposlancev, v katerem je bilo zapisano, da se je s tem dejanjem zasedanje zbora začelo, kakšne so njegove naloge in dnevni red.

Po izvolitvi delovnega predsedstva so v častno predsedstvo izvolili Tita, Stalina, Roosevelta in Churchilla; za tem so sledili pozdravi Ribarja, predstavnikov narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije, Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije in drugih. Nato so poslali brzojavke, Titu, Stalinu, Rooseveltu in Churchill.

D drugega dne zvečer je zbor nadaljeval delo. Prvi je govoril Boris Kidrič — Peter. Govoril je o vzrokih razpada stare Jugoslavije, o osvobodilni fronti, o prispevku ter vlogi Komunistične partije Slovenije in delavskega razreda v narodnoosvobodilni vojni.

Za Kidričem je govoril Edvard Kardelj. Dejal je, da ne more biti nobenega dvoma

(Nadaljevanje na 13. str.)

(Nadaljevanje s 7. str.)

vzrok nezainteresiranost in nepoznavanje pravilnika o izobraževanju.

Ob očitni nezainteresiranosti za dodatno izobraževanje bi lahko opozorili na podatek, da se je v preteklosti na pobudo in interes delovne organizacije izobraževalo veliko več delavcev kot kažejo rezultati vprašalnika. Vendar je večina dodatno izobraževanje prekinila kmalu potem, ko so bili po nekaj opravljenih izpitih premeščeni na zahtevnejša dela in naloge.

Na tem mestu lahko opozorimo še na navedene kritične pripombe, s katerimi se delavci pritožujejo, da je organizacija dela napačna, da so fizični delovni pogoji neustrezni, da je razdelitev dela nepravilna itd. Veliko delavcev trdi, da jim daje delo, ki ga opravljajo, majhne možnosti izkoriščanja njihovih poklicnih kvalifikacij. Vse to pa gotovo vpliva na že tako majhno stopnjo inovativne dejavnosti.

Predlogi anketirancev

V vprašalniku smo anketirancem ponudili možnost, da izrazijo ob že navedenih kritičnih pripombah tudi svoje konstruktivne predloge. Navajamo nekaj najpogostejših predlogov:

- uvesti uvajalni seminar — potrebno strokovno usposabljanje, predvsem začetno;
- za delavce, ki so več let na delovnem mestu, uvesti informativno izobraževanje in samoizobraževanje;
- uvesti strokovna predavanja na ravni delovne organizacije in zunaj nje;

— delavcem v neposredni proizvodnji nuditi več možnosti da spoznajo tehnološki proces in obdelavo materiala, s katerim delajo;

— več strokovnega sodelovanja in izmenjave izkušenj z ostalimi sorodnimi delovnimi organizacijami;

— strokovno usposabljanje zunaj delovne organizacije in v tujini;

— iz obstoječega kadra na ravni delovne organizacije začrtati dolgoročno kadrovsko in študentsko politiko;

— kvalitetnejše sodelovanje z izobraževalnimi institucijami, da bodo dijaki in študenti pridobili več praktičnega — strokovnega znanja.

Podatki vprašalnika so vsekakor zanimivi predvsem kot prikaz stanja anketiranih delavcev, ki so predvsem s svojimi kritičnimi pripombami in predlogi pripomogli k nadaljnjemu poteku raziskovalne naloge. Podatki kažejo na dejstvo, da bo potrebno pravočasno in kvalitetno poskrbeti za razvoj vseh potrebnih kadrov, ki so nislci izvajanja, načrtovanja in razvoja delovnih procesov. Šele končna raziskava pa bo omogočila upoštevanje vseh specifičnih pogojev in možnosti za uresničitev najbolj aktualnih izobraževalnih dejavnosti, o katerih vas bomo še naknadno informirali.

BRANE FRANKOVIČ

SLOVESNOST NA VINICI

Letos smo se dogovorili, da bomo praznovali praznik delovne organizacije nekoliko drugače kot doslej. Tako smo se odločili predvsem zato, ker tri naše TO praznujejo letos svoje jubileje, in sicer TO Konfekcija III v Trebinju, TO Konfekcija II na Vinici desetletnico ter naša najstarejša dislocirana enota TO Predilnica v Metliki 25-letnico obratovanja. Srečanje delavcev Novoteksa bo letos v začetku oktobra v Metliki ob Kolpi. No, o tem pozneje.

Na Vinici pa smo organizirali slovesnost 30. avgusta. Na dan, ko smo pred 33 leti sprejeli in uresničili davni sen delavskega razreda, da sam upravlja z rezultati svojega dela, smo imeli svečano zasedanje delavskega sveta delovne organizacije in praznik jubilarov dela, ki so letos dosegli 30 let delovne dobe. Da pa ne bi bilo samo svečano zasedanje, smo z izredno prizadevnimi sodelavkami in sodelavci Vinice pripravili program, ki nam je razkril navade in življenje Viničanov od davnine pa do danes.

Okoli 10. ure smo se odpeljali iz Novega mesta v Belo krajino. Po ogledu rojstne hiše Otona Župančiča, v katerem so Viničani razstavili vse, kar spominja na velikega pesnika Otona Župančiča, smo se bogatejši za marsikatero spoznanje slikali pred spomenikom Viniške republike. Nato smo se peš napotili do osnovne šole na Vinici, kjer nas je čakal in pozdravil Anton Troha, ravnatelj šole, družbenopolitični delavec in prijatelj Vinice ter Bele krajine. Takoj moram povedati tudi, da ima tovariš Troha veliko zaslug, da smo se pred enajstimi leti odločili za gradnjo današnje naše TO Konfekcije na Vinici.

Tovariš Troha je posegel v davnino skoraj 3000 let nazaj in nam govoril o kraju in ljudeh tega lepega kraja ob Kolpi.

Iz njegove razlage smo zvedeli, da je kraj pritegnil od takratnih prebivalcev verjetno Ilire, da so se tu stalno naselili. Še bolj je bilo razgibano življenje v 4. in 3. stoletju pred n.š., ko je viniško zemljo poselilo novo prebivalstvo — Japodi, ki so verjetno prišli iz Like. Številni zanimivi in bogati predmeti, ki so jih namenili umrlim za njihovo življenje po smrti in jih shranili v zemlji, pa so pred 1. svetovno vojno zamikali vojvodinjo Mechlenburško, ki je v letih 1906 — 1907 prekopala 323 grobov. Vse to arheološko bogastvo je potem odpeljalo v tujino in je bilo leta 1934 prodano na dražbi v Ameriki — danes krasi arheološke zbirke harvardske univerze.

Sledovi prvih Slovanov, ki so stopili na viniška tla, nam še do danes niso razkriti, zato pa zasledimo že leta 1082 prvi arhivski zapis o srednjeveški Vinici. Vinica je bila v teh dolgih burnih stoletjih v lasti različne gosposke.

V času turških vpadov je bila Vinica z gradom in trgov, ki ga je oklepalo močno obzidje, pomembna obrambna postojanka. V 15. stoletju je Vinica dobila trške pravice in prav v tem času je bil sezidan današnji grad nad Kolpo.

V naslednjih letih je Vinica doživela dva huda požara: 1874 je ogenj uničil 17 hiš, v še hujšem požaru leta 1888 pa je požar uplenil 54 poslopij.

Obe veliki nesreči sta hudo prizadeli Vinico. Če so že po letu 1850 mnogi domačini odšli iskat zaslužka v Nemčijo in Ameriko, so se jim po požaru leta 1874 pridružili še drugi, ki so si hoteli z zaslužkom kot krošnjarji v Nemčiji ali pa kot delavci v ameriških gozdovih in rudnikih obnoviti pogorele hiše ali rešiti zadolžena posestva. Po drugem velikem požaru v Vinici skorajda ni bilo hiše, ki ne bi imela vsaj enega ali več družinskih članov v tujini.

Leta 1919 se je zopet zbudil uporniški duh Viničanov pod vplivom naprednih idej, ki so jih mnogi domačini prinesli z bojišč in ob nemirih, ki so nastali pri žigosanju denarja, so Viničani in okoličani 21. aprila razglasili Viniško republiko. „Nevarno gibanje“, kot so ga razglasili, pa sta že po treh dneh zadušila orožništvo in vojska.

Čas med obema vojnama Vinici ni prinesel razmaha. Kraj ni imel ne vodovoda ne elektrike ne zaslužka. Zato so se ljudje, zlasti v času svetovne krize, znova pričeli izseljevati.

Po razpadu stare Jugoslavije je italijanska vojska zasedla Vinico. Mnoge zavedne domačine so odgnali v internacijo, več domov pa požgali. Po italijanski kapitulaciji je tudi Vinica navdušeno sprejela partizane. Tu sta bila sedež rajonskega odbora OF in komanda mesta. V kraju so delale tudi centralna tehnika, bolnišnica, razne delavnice in podobno. Vinica je v tem času doživela nekaj sovražnih napadov, bombardiranj in vdorov nemških in ustaških enot, ki so ropale in ubijale po Vinici.

Po vojni se je Vinica, ki je imela le nekaj obrtnikov in trgovin ter eno ali dve gostilni, poskušala usmeriti v turizem. Ko so zgradili most čez Kolpo, posodobili cestne povezave s Črnomljem in uredili kopališča ob Kolpi, se je pričelo vse več domačih in tujih turistov zaustavljati na Vinici. Leta 1973 je kraj dobil vodovod in prvi industrijski obrat: Konfekcijo Novoteks, ki je takoj v začetku zaposlila okoli 200 ljudi. S tem se je v zgodovini Vinice odprla nova svetlejša stran, saj se je tako ne le zaustavilo izseljevanje, ampak se je mnogo delavcev vrnilo v svoj domači kraj.

V nadaljevanju nam je tovariš Troha predstavil nove pridobitve Vinice od novih naselij, pošte, šole, otroškega vrtca, trgovin in gostišč do še nerealiziranih načrtov, med katerimi je tudi razširitev naše konfekcije na Vinici.



Spomenik v središču Vinice — v spomin na Viniško republiko



Ravnatelj osnovne šole Vinica nam je predstavil Vinico od nastanka prvega naselja do danes.



Pred vhom v TO konfekcijo II. na Vinici so nas sprejeli po star



Po rednem zasedanju DS se je z viniško himno pričelo svečano zasedanje DS.



Delovno predsedstvo svečanega zase



Najvišja priznanja delovne organizacije PLAKETO NOVOTEKSA so prejeli : Stane HUDOKLIN, Ivan IVKOVIĆ, Franc KOVAČIČ, Jože MIK



Po končani slovesnosti se je glavni direktor DO NOVOTEKS v zaključni besedi še enkrat zahvalil vsem jubilarom dela in odlikovancem za vloženo delo, trud in sodelovanje ter jim čestital za prejeta priznanja.



Skupinski posnetek vseh prisotnih delavk in delavcev letnico svojega dela ter prejeli čestitke, zahvalo i

DO NOVOTEKS, n.sol.o. Novo mesto
TO TKANINA, o.sub.o. Novo mesto
TO PREDILNICA, o.sub.o. Metlika

K A Z A L O

I	SPLOŠNE DOKOLINE
II	PRAVICE IN OBLIGACIJE DELAVCEV
III	RAZPOSREJEVANJE TRAVNIČARJEV
IV	PRAVICE IN OBLIGACIJE DELAVCEV PRI DELU
V	RAZPOSREJEVANJE TRAVNIČARJEV
VI	PRILAGODITVE ZA VARNOST PRI DELU
VII	PREHODNE IN KONČNE DOKOLINE
SEZNAM DEL IK NA LOG. NA KATERIH MORAJO DELAVCI OBRAVILJATI PRILAGODITVE ZA VARNOST PRI DELU	
SEZNAM DEL IK NA LOG. NA KATERIH MORAJO DELAVCI OBRAVILJATI PRILAGODITVE ZA VARNOST PRI DELU	
SEZNAM DEL IK NA LOG. NA KATERIH MORAJO DELAVCI OBRAVILJATI PRILAGODITVE ZA VARNOST PRI DELU	
SEZNAM DEL IK NA LOG. NA KATERIH MORAJO DELAVCI OBRAVILJATI PRILAGODITVE ZA VARNOST PRI DELU	
SEZNAM DEL IK NA LOG. NA KATERIH MORAJO DELAVCI OBRAVILJATI PRILAGODITVE ZA VARNOST PRI DELU	

PRAVILNIK O VARSTVU PRI DELU

Ažurirano septembra 1983

K A Z A L O

- I. SPLOŠNE DOLOČBE
- II. PRAVICE IN OBVEZNOSTI DELAVCEV
- III. NADZORSTVO IN EVIDENCA
- IV. PRAVICE IN ODGOVORNOSTI ODGOVORNIH OSEB
- V. NALOGE SLUŽBE ZA VARSTVO PRI DELU
- VI. DRUGE DOLOČBE
- VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

SEZNAM DEL IN NALOG, NA KATERIH MORAJO DELAVCI OPRAVLJATI PERIODIČNE ZDRAVNIŠKE PREGLEDE

PROGRAM PRIUČEVANJA IN PREIZKUSA ZNANJA IZ VARSTVA PRI DELU

PROGRAM PREGLEDOV IN PREIZKUSOV DELOVNIH PRIPRAV IN NAPRAV

SEZNAM DEL IN NALOG, NA KATERIH MORAJO ZAPOSLENI OPRAVITI PREIZKUS ZNANJA IZ VARSTVA PRI DELU

SEZNAM OSEBNIH ZAŠČITNIH SREDSTEV

Na podlagi 11. člena zakona o varstvu pri delu (Ur. list SRS 32/74), 115. člena zakona o delovnih razmerjih (Ur. list SRS 27/82) ter 199. člena Metlika je delavski svet na svojem zasedanju sprejel

TO KANJINA 15. 6. 1983

TO PREDILNICA 26. 5. 1983

P R A V I L N I K O V A R S T V U P R I D E L U

I. SPLOŠNE DOLOČBE

I. člen

Pravilnik o varstvu pri delu ureja:

- a) način organiziranja varstva pri delu, posebno pa naloge tistih, ki skrbijo za varstvene ukrepe pri delu oz. organiziranje, delovno področje in pravice službe za varstvo pri delu;
- b) obveznosti ljudi na delu, naloge in odgovornosti delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostjo v zvezi z varstvom pri delu, kot tudi organiziranje in način notranje kontrole oziroma pravice tistih, ki to kontrolo opravljajo;
- c) odnose in način sodelovanja med službo za varstvo pri delu in drugimi službami, ki pospešujejo varstvo pri delu, zlasti med zdravstveno obratno ambulanto, kadrovsko socialno službo in drugimi strokovnimi službami;
- č) postopek in način, kako se delavci seznanjajo z delovnimi pogoji pri opravljanju posameznih del ob nastopu dela ali ob premestitvi na druga dela in naloge ter kako se poučujejo in vzgajajo iz varstva pri delu, oziroma kako se preverja in razširja znanje med zaposlitvijo;
- d) dela, pri katerih je nevarnost za poškodbe in obolenja večja, kot tudi pogoje, ki jih morajo izpolnjevati tisti, ki ta dela opravljajo;
- e) posebne varstvene ukrepe za tista dela, ki bi lahko škodljivo vplivala na funkcijo materinstva;
- f) dela, ki jih ženske zaradi materinstva ne smejo opravljati, ter način in postopek za ugotavljanje težkih, škodljivih in nevarnih del;

- g) varstvene ukrepe za posebno varstvo mladine in invalidnih delavcev;
- h) varstvo žena v nočni izmeni in zagotavljanje predpisanih pogojev za opravljanje del v nočni izmeni;
- i) varstvene ukrepe in normative za opravljanje posameznih del.

2. člen

Varstvene ukrepe in normative določa posebni del pravilnika varstva pri delu, ki upošteva delovne razmere, delovne priprave in naprave v TO in vse spremembe, ki nastajajo v posameznih časovnih obdobjih.

Služba varstva pri delu mora varstvene ukrepe in normative, ki jih zajema posebni del pravilnika varstva pri delu, stalno dopolnjevati.

3. člen

Varstvo pri delu je celokupnost ukrepov in opravil, s katerimi delavci v temeljni organizaciji ustvarjajo in zagotavljajo varne delovne razmere. Varstvo pri delu obsega tudi pravice in obveznosti delavcev, da zagotavljajo varne delovne razmere.

Varstvo pri delu obsega tudi notranjo kontrolo izpolnjevanja samoupravnih predpisov ter zakonskih predpisov s področja varstva pri delu in delovnih razmerij delavcev v združenem delu.

4. člen

Varne delovne razmere se ustvarjajo s tehničnimi, zdravstvenimi, socialnimi, vzgojnimi, pravnimi, družbenimi, samoupravnimi in drugimi varstvenimi ukrepi, ki so organizirani v tehnološkem procesu tako, da ne pride do poškodb in zdravstvenih okvar delavcev pri delu.

Šteje se, da so varne delovne razmere zagotovljene, če delavec ob normalni pazljivosti, strokovni in delovni usposobljenosti ter zdravstvenimi sposobnostmi lahko opravlja svoje delo, ne da bi pri tem prišlo do telesnih poškodb oziroma zdravstvenih okvar.

5. člen

Pravice in obveznosti iz varstva pri delu imajo vsi delavci, ki so si pridobili lastnost delavca, kakor tudi osebe, ki so na šolanju, strokovni usposobitvi, dokler so na praktičnem delu, orožnih vajah ali vajah civilne zaščite, enot teritorialne obrambe, osebe pri gašenju požara in v drugih primerih, ko je odsotnost delavca v zvezi z obveznostmi v temeljni organizaciji.

6. člen

Če opravljajo delo v temeljni organizaciji ali na njenem delovišču tudi delavci iz drugih organizacij združenega dela, morajo izvajalci del s pisnim dogovorom in po potrebi s programom določiti skupno varstvo pri delu in varnostne ukrepe ter pravice in obveznosti delavcev.

Pisni dogovor iz prejšnjega odstavka tega člena sklepa direktor temeljne organizacije ali njegov pooblaščenec s sodelovanjem službe za varstvo pri delu.

7. člen

Za zagotovitev pravic do varstva pri delu ter za varne delovne razmere morajo skrbeti delavci v delovni organizaciji z določanjem varstvenih ukrepov in normativov z organiziranjem službe varstva pri delu, s samoupravnim sporazumom, z izvajanjem predpisov o varstvu pri delu in s takim organiziranjem delovnega procesa, da so vanj hkrati zajeti varstveni ukrepi in normativi kot sestavni del tega procesa.

8. člen

Predpisane varstvene ukrepe in normative morajo upoštevati in zagotavljati strokovne službe že pri projektiranju, gradnji, rekonstrukciji objektov ter delovnih priprav in naprav, projektiranju tehnološkega procesa, projektiranju, konstruiranju in izdelovanju delovnih priprav in naprav ter sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu.

Odgovorna oseba da o tem pisмено izjavo, kjer mora biti navedeno, kateri predpisani in splošno veljavni varstveni ukrepi in normativi so upoštevani.

Izpolnitev pogojev mora biti razvidna tudi iz projektne dokumentacije in dokumentacije o tehničnih rešitvah ter poteku tehnološkega procesa. Varstvene ukrepe in normative morajo upoštevati tudi uvozniki delovnih priprav in naprav, sredstev in opreme za osebno varstvo. O upoštevanju varstvenih ukrepov in normativov mora izdati uvoznik tudi pismeno izjavo.

Za dosledno izvajanje tega določila je odgovorna oseba, ki delovno pripravo ali napravo dobavi. En izvod omenjene pismene izjave se mora dostaviti tudi službi za varstvo pri delu.

9. člen

Vzgoja in izobraževanje v zvezi z varstvom pri delu sta sestavni del strokovnega izobraževanja v delovni organizaciji in morata biti vključena v organizacijo delovnega procesa in strokovnega usposabljanja v delovni organizaciji. Organizacijo vzgoje in izobraževanja v zvezi z varstvom pri delu izvaja komisija za izobraževanje s sodelovanjem službe za varstvo pri delu po programu za opravljanje posameznih del, kjer je predpisano tovrstno izobraževanje.

10. člen

Direktor temeljne organizacije in druge strokovne osebe lahko predlagajo ob izpolnjevanju in spreminjanju delovnega in tehnološkega procesa, kakor tudi ob spremembi delovnih razmer, ki nastajajo z uvajanjem novih delovnih priprav in naprav, službi za varstvo pri delu nove za delovne razmere ugodnejše varstvene ukrepe in normative. Služba za varstvo pri delu da o teh predlogih strokovno mnenje in o tem obvesti inšpekcijo dela, ki izda končno potrebno soglasje za vpeljavo novih varstvenih ukrepov in normativov.

11. člen

Delavski svet temeljne organizacije ima naslednje pristojnosti:

- obravnava vse zadeve varstva pri delu, ki zagotavljajo predpisane pravice delavcem, ki izvirajo iz zakonitih predpisov, samoupravnih sporazumov, splošnih aktov in internih tehničnih predpisov in odlokov s področja varstva pri delu temeljne organizacije;
- obravnava večletni razvojni program varstva pri delu;
- samoupravne akte iz varstva pri delu;
- načrt požarnega varstva, pravilnik o varstvu pred požarom in požarnoobrambni načrt gašenja požarov;
- stanje poklicnih obolenj, zdravstvenih okvar in invalidnosti pri delu;
- preventivni program varstva pri delu obratne ambulante;
- poročila in analize požarov in strokovne sposobljenosti članov gasilskih desetini;
- sanacijske načrte, ureditev in preureditev delovnih prostorov, delovnih priprav in naprav in delovnih postopkov, ki imajo vpliv na varno delo;
- obravnava in sprejema program strokovnih pregledov, delovnih priprav in naprav, ki jih morajo pregledovati temeljna organizacija in ostale pooblaščenice ustanove;
- obravnava finančni plan nabave osebnih varstvenih sredstev-
- finančni plan nabave gasilske opreme in orodja;
- obravnava poročila iz požarnovarstvenih pregledov in poročila delovne in požarne inšpekcije:
- pritožbe delavcev, če jim ni bilo zagotovljeno predpisano varstvo pri delu;
- odklonitve dela s strani delavcev zaradi neposredne nevarnosti za življenje in nevarnosti za nastanek zdravstvenih okvar in invalidnosti pri delu;
- nezagotovitev predpisanih pogojev za ročno delo;
- obravnava poročila strokovnih služb s področja pravnega, socialnega, zdravstvenega, požarnega in tehničnega varstva pri delu;
- obravnava strokovna poročila in analize ureditve delovnega okolja.

II. PRAVICE IN OBVEZNOSTI DELAVCEV

12. člen

Pravico in dolžnost urejati varstvo pri delu uresničujejo delavci s pravilnikom o delovnih razmerjih, s pravilnikom o varstvu pri delu in drugimi splošnimi akti.

13. člen

V splošnem aktu o razvidu posameznih del in nalog je pri opisu del potrebno določiti vrste in stopnje nevarnosti ter naloge in odgovornosti v zvezi z varstvom pri delu.

14. člen

Temeljna organizacija mora v planu ali v programu za delo in razvoj ali v posebnem načrtu izdelati program ukrepov za varstvo pri delu in zagotoviti sredstva za izvedbo predvidenih ukrepov.

15. člen

Temeljna organizacija mora zagotoviti, da je vsak delavec ob prvi in kasnejši razporeditvi na delo poučen po programu in postopku teoretičnega in praktičnega usposabljanja o delovnih razmerah, nevarnostih pri delu, varstvenih ukrepih in normativih ter o sredstvih in opremi za osebno varnost ter njihovi uporabi, med delom pa je treba skrbeti za njegovo vzgojo in izpopolnjevanje znanaj o varnosti pri delu.

16. člen

Po programu in postopku usposabljanja za varno delo iz prejšnjega člena je treba opraviti preizkus znanja, preden prične delavec samostojno delati na delih s povečano nevarnostjo za življenje. Odgovorni vodja del mora pred razporeditvijo delavca na predpisanem obrazcu pismeno sporočiti službi varstva pri delu, da je delavec usposobljen za samostojno opravljanje del.

Po uspešno opravljenem preizkusu znanja iz varstva pri delu sme odgovorni vodja razporediti delavca na dela s povečano nevarnostjo. Med delom pa se izvajajo občasni preizkusi znanja delavcev o varstvu pri delu, da se ugotovi, ali so delavci usposobljeni za varno opravljanje, vodenje ali nadzorovanje del.

Za delavce, ki neposredno opravljajo, vodijo ali nadzorujejo dela, pri katerih je večja nevarnost poškodb ali zdravstvenih okvar, ne sme biti rok za občasne preizkuse znanja iz varstva pri delu daljši od dveh let. Dokler delavec nima potrebnega znanja in opravljenega preizkusa znanja iz varstva pri delu, ne sme samostojno opravljati, voditi ali nadzorovati del.

17. člen

V splošnem aktu o razvidu del in nalog se posebej določijo dela, kjer je večja nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare, ter kakšne pogoje mora izpolnjevati delavec pri takem delu glede zdravstvene in psihofizične sposobnosti ter strokovne usposobljenosti in usposobljenosti varno delo. Izpolnjevanje pogojev iz tega člena se ugotavlja na podlagi zdravstvenega dokazila, dokazila o strokovni usposobljenosti in usposobljenosti za varno delo, ki jih mora izpolnjevati delavec pri izvrševanju posameznih del.

Preizkus znanja o varstvu pri delu mora organizacija izvajati po programu in postopku praktičnega in teoretičnega izobraževanja o varnem delu in preverjanju znanja.

18. člen

TO sme uporabljati samo takšne gradbene objekte, priprave in naprave ter dajati v uporabo takšna sredstva in opremo za osebno varnost, ki ustrezajo pozitivnim predpisom o varstvu pri delu in zagotavljajo delavcem varno delo.

Temeljna organizacija mora skrbeti za periodične preizkuse delovnih priprav in naprav. Te preizkuse lahko opravlja pooblaščen komisija z vednostjo in sodelovanjem službe za varstvo pri delu. Določena strokovna oseba iz te komisije je tudi odgovorna za te preizkuse.

Periodične preizkuse kemičnih in bioloških škodljivosti ter mikroklime, zlasti dovoljene meje vibracije in ropota, koncentracije prahu, mikroklimatskih razmer, opravlja v delovni organizaciji strokovni zavod. Omenjene preizkuse in preiskave lahko v predpisanih rokih opravi delovna organizacija sama, če ima na voljo strokovno usposobljene delavce in ustrezno tehnično opremo.

19. člen

Kadrovska služba mora s sodelovanjem službe za varstvo pri delu in obratnega zdravnika poslati delavca na predhodne zdravstvene preglede in na posebne predhodne in periodične zdravstvene preglede. Na predhodni zdravniški pregled je treba poslati delavca, ko stopa na delo prvič ali po presledku, daljšem od 6 mesecev, ali če preboli hujšo bolezen ali preide na drugo delo.

Na poseben prehodni zdravniški pregled je treba poslati delavca, ki se razporedi na delo z večjo nevarnostjo poškodb ali zdravstvenih okvar, med zaposlitvijo pri takem delu pa ga je treba v predpisanih rokih pošiljati tudi na posebne periodične zdravniške preglede, pri katerih se ugotovi, ali delavec izpolnjuje posebne psihofizične zahteve za takšno delo, za kar je odgovorna služba za varstvo pri delu.

Delavec se lahko razporedi na dela s povečano nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare samo v skladu z ugotovitvijo predhodnega oziroma periodičnega zdravniškega in psihofizičnega pregleda in če izpolnjuje naslednje pogoje:

- da ni mlajši od 18 let,
- da ima predpisano strokovno usposobljenost in izkušnje,
- da je zdravstveno sposoben za tako delo,
- da je poučen in periodično izprašan iz varstva pri delu.

20. člen

V temeljni organizaciji mora biti delavcem zagotovljena prva pomoč in organizirano reševanje za primer nesreče pri delu.

Reševanje in pomoč iz prvega odstavka lahko nudijo samo za to strokovno usposobljeni delavci.

Organizacija prve pomoči je zajeta in razvidna v normativih pravilnika o varstvu pri delu.

21. člen

Služba za varstvo pri delu obvesti najmanj 8 dni prej pristojni organ inšpekcije dela o začetku dela katerekoli svoje delovne enote ter o začetku opravljanja posebno nevarnih ali škodljivih del. K prijavi začetka takih del je treba priložiti program varstvenih ukrepov za opravljanje takih del.

O vsaki smrtni nesreči, kolektivni nesreči, težji poškodbi pri delu in o vsakem pojavu, ki lahko spravi v nevarnost življenje delavcev pri delu, mora pooblaščen vodja del takoj obvestiti službo za varstvo pri delu ter vodjo delovne enote. Služba za varstvo pri delu pa mora o tem obvestiti organ inšpekcije dela.

O vsaki smrtni ali hujši nesreči pri delu mora služba za varnost pri delu obvestiti pristojni organ javne varnosti.

22. člen

Temeljna organizacija sme nabavljati delovne priprave in naprave, če imajo navodila za varno uporabo ter navodila o preizkušanju in vzdrževanju.

Če delovna organizacija sama izdelava delovno pripravo ali napravo, jo je treba opremiti z navodilom iz prvega odstavka tega člena. Za dosledno izvajanje tega določila je odgovoren vodja oddelka, ki je delovno napravo ali pripravo konstruiral.

23. člen

Delavec mora opravljati in organizirati svoje delo s tolikšno pazljivostjo, da s tem varuje svoje življenje in zdravje ter življenje in zdravje drugih.

Varstvene naprave ter sredstva in opremo za osebno varnost pri delu mora uporabljati namensko, z njimi pazljivo ravnati ter skrbeti, da so v brezhibnem stanju.

Pred razporeditvijo na delo se mora seznaniti s predpisi in varstvenimi ukrepi v zvezi z delom in organizacijo ter izvajanjem varstva pri delu, med zaposlitvijo pa mora nenehno izpolnjevati svoje znanje o varstvu pri delu.

Če delavec pri delu ne upošteva ali ne izvršuje predpisanih varstvenih ukrepov, ne uporablja predpisanih sredstev in opreme za osebno varnost ter ne izpolnjuje drugih obveznosti v zvezi z varstvom pri delu, se šteje, da s takim ravnanjem ogroža svojo varnost ali varnost drugih delavcev pri delu.

Pooblaščen vodja dela ima pravico in dolžnost, da takega delavca po predhodnem opozorilu odstrani z dela, dokler ne uporabi predpisane varstvene opreme, oziroma ne ravna v skladu s predpisanimi varstvenimi ukrepi. Obenem se zoper njega uvede postopek zaradi hujše kršitve delovnih obveznosti.

25. člen

Delavec mora neposrednemu vodji takoj prijaviti vsako pomanjkljivost, okvaro ali drug pojav, ki bi ogrozil njegovo varnost ali varnost drugih delavcev pri delu.

26. člen

Delavec lahko uveljavlja svoje pravice do varstva pri delu:

1. da se pisмено ali ustno obrne na svojega neposrednega vodjo - dela z zahtevo za upravičeno izvedbo varstvenih ukrepov ali opravil,

2. da se obrne na direktorja temeljne organizacije, če se njegovi zahtevi iz prejšnjega odstavka ni ugodilo takoj oz. v roku osmih dni, hkrati pa se lahko ustno ali pisмено obrne na pristojni organ inšpekcije dela, da odloči o njegovi zahtevi.

Poleg tega lahko delavec uveljavlja svojo pravico do varstva pri delu tudi s pomočjo sindikalne organizacije, službe varstva pri delu, komisije za varnost pri delu, v določenih primerih pa tudi preko samoupravne delavske kontrole.

III. NADZORSTVO IN EVIDENCA

27. člen

Nadzorstvo nad izvajanjem določb zakona o varstvu pri delu in drugih varstvenih ukrepov, ki jih s svojimi splošnimi akti določajo delavci sami, opravljajo poleg interne kontrole služba varstva pri delu, republiški inšpektorat dela ter medobčinski organ inšpekcije dela.

Delovna organizacija mora s pristojno inšpekcijo dela, ji dajati potrebne informacije in dajati inšpekciji dela v predpisanih rokih poročila; poročila dajati na podlagi odločb inšpekcije dela in veljavnih predpisov varstva pri delu.

Pri pregledih inšpekcije dela in drugih organov je nujno obvestiti službo za varstvo pri delu.

28. člen

Služba za varstvo pri delu hrani pisмено dokumentacijo za gradbene objekte in delovne prostore, za tehnološke postopke, za delovne priprave in naprave, za sredstva in opremo za osebno varstvo pri delu.

Dokumentacijo iz prejšnjega odstavka mora služba za varstvo pri delu hraniti ves čas, dokler se uporablja gradbeni objekt, delovne priprave ali naprave ali sredstva in opremo za osebno varstvo pri delu.

Prizadete službe morajo dostavljati dokumentacijo iz prvega odstavka tega člena službi za varstvo pri delu.

29. člen

Služba za varstvo pri delu mora voditi predpisano evidenco, zlasti pa o:

- rezultatih periodičnih preiskav, kemičnih in bioloških škodljivosti ter mikroklima;
- pregledih in preizkusih delovnih priprav in naprav;

- preizkusih znanja delavcev glede usposobljenosti za varno delo;
- pregledih in preizkusih sredstev in opreme za osebno varnost;
- delih in nalogah z večjo nevarnostjo poškodb in zdravstvenih okvar in o delavcih, razporejenih na taka dela in naloge;
- poškodbah in obolenjih delavcev ter o vzrokih poškodb in obolenj;
- zdravstvenih pregledih delavcev.

IV. PRAVICE IN ODGOVORNOSTI ODGOVORNIH OSEB

30. člen

Odgovorne osebe, ki imajo posebne pravice in odgovornosti v zvezi z izvajanjem in zagotavljanjem varstva pri delu, so direktor TO in pooblašteni vodje del.

31. člen

Individualni poslovodni organ je odgovoren zlasti za:

- zakonitosti pri izvrševanju nalog v zvezi z varstvom pri delu,
- nadziranje delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostjo, da vsak na svojem področju skrbi za varnost pri delu,
- izvrševanje sklepov DS in kolektivnih izvršilnih organov,
- izvrševanje posebnih obveznosti do inšpektorjev dela.

32. člen

Vodja proizvodnje je zlasti odgovoren za:

- vodenje in koordiniranje dela pri izvrševanju nalog s področja varstva pri delu.

33. člen

Vodje delovnih enot so odgovorni za izvajanje nalog s področja varstva pri delu, zlasti pa morajo skrbeti:

- za izvajanje varstvenih ukrepov in normativov,
- za uporabo sredstev in opreme za osebno varnost,
- da so delovne priprave in naprave v brezhibnem stanju in da se uporabljajo namensko,
- da se preprečujejo poškodbe in obolenja v zvezi z delom,
- da se delavci poučujejo in navajajo na varno delo,
- da se delavcem preizkuša znanje o varstvu pri delu,
- da se uvede disciplinski postopek zoper delavca, v primeru opustitve varstvenih ukrepov,
- da se razporejajo na delo in naloge z večjo nevarnostjo poškodb in zdravstvenih okvar le delavci, ki izpolnjujejo posebne pogoje za tako delo,
- da skrbijo za izvajanje predhodnega varstva pri delu.

34. člen

Pooblaščen vodja del je na svojih delih in nalogah odgovoren za varno delo delavcev in za upoštevanje varstvenih ukrepov, zlasti pa je dolžan, da

- vsakega delavca ob razporeditvi na dela in naloge, pa tudi med delom, pouči o nevarnosti, ki preti pri delu njegovemu zdravju oziroma življenju,
- pouči delavca o najprimernejšem načinu dela, ki mu zagotavlja varnost pri delu,
- seznani delavca z varstvenimi ukrepi, ki jih mora upoštevati, in z okoliščinami, ki take ukrepe narekujejo,
- skrbi, da se pri delu namensko uporabljajo predpisana sredstva in oprema za osebno varnost ter varstvene naprave,
- na zahtevo delavca izvede varnostni ukrep in o tem takoj obvesti službo varstva pri delu,
- odstrani delavca z dela, če ne upošteva varnostnih ukrepov ali je pod vplivom alkohola.

- predlaga uvedbo postopka zaradi kršitve delovnih obveznosti v zvezi z varstvom pri delu, posebno če gre za hujše kršitve.

35. člen

Pooblaščen oseba za varstvo pri delu v TOZD oziroma DE ima naslednje obveznosti:

- sodeluje pri odpravi pomanjkljivosti iz varstva pri delu,
- sodeluje pri inšpekcijskem pregledu,
- sodeluje pri izobraževanju delavcev iz varstva pri delu,
- predlaga ukrepe za izboljšanje varstva pri delu,
- sodeluje s službo varstva pri delu.

V. NALOGE SLUŽBE ZA VRSTVO PRI DELU

36. člen

V delovno področje službe za varstvo pri delu spada opravljanje strokovnih nalog in nudenje pomoči ter drugih izvršilnih nalog v zvezi z določanjem in izvajanjem varstvenih ukrepov in normativov, v zvezi z izvajanjem varstva pri delu ter opravljanju opravil in dejavnosti v zvezi z varstvom pri delu.

Služba za varstvo pri delu mora zlasti:

- ugotavljati, ali delavci in odgovorni organi v delovni organizaciji zadosti poznajo in izvajajo predpise in ukrepe za varno delo,
- proučevati vzroke poškodb in zdravstvenih okvar v zvezi z delom ter predlagati ukrepe za odpravo teh vzrokov,
- skrbeti, da se pravilno in pravočasno opravljajo periodični pregledi in preizkusi po predpisih o varstvu pri delu,
- voditi evidenco in sestavljati poročila o stanju in problematiki varstva pri delu in sicer po predpisih o varstvu pri delu,
- sodelovati pri izbiri delovnih priprav in naprav ter sredstev in opreme za osebno varnost,
- nadzirati delovanje delovnih priprav in naprav z vidika varstva pri delu,
- opravljati druge strokovne in izvršilne naloge v zvezi z varstvom pri delu.

37. člen

Število zaposlenih oseb v službi varstva pri delu se določa na podlagi normativov in stopnje nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare.

38. člen

Naloge službe varstva pri delu opravljajo delavci te službe v mejah dolžnosti in pooblastil, določenih v tem pravilniku in s splošnimi akti ter posebnih primerih pooblastil delavskega sveta in odgovornega direktorja sektorja ali direktorja TO.

Iz pooblastila mora biti razviden način in izpolnjevanje obveznosti posamezne osebe službe varstva pri delu.

39. člen

S pooblastilom iz prejšnjega člena se določeni delavec varstva pri delu pooblasti kot odgovorna oseba za opravljanje strokovnih in izvršilnih nalog v zvezi z izpolnjevanjem obveznosti do varstva pri delu ter zagotavljanjem izpolnjevanja varnostnih ukrepov in normativov.

Delavski svet pismeno pooblasti delavca službe varstva pri delu, da prepove delo na delovnih mestih ali delih, kjer je neposredno ogroženo življenje ali zdravje delavca, in da opravlja obveznosti organizacije združenega dela do inšpekcije dela.

O prepovedi dela iz prejšnjega odstavka mora služba varstva pri delu takoj obvestiti določene samoupravne organe in pristojni organ inšpekcije dela.

VI. DRUGE DOLOČBE

40. člen

Mladina do 18. leta starosti ne sme samostojno delati na delih:

- kurjač v kotlarni,
- zunanji transportni delavec,
- skladišni delavec,
- kleparska dela,
- zidarska dela,
- samostojna dela na obdelovalnih strojih (rezkar, krožna žaga itd.),
- čiščenje svetlobnih teles in oken v višini,
- dežurni električar,
- voznik viličarja,
- vzdrževalec v apreturi.

Poleg navedenih del so prepovedana za mladino do 18. leta starosti težja fizična dela, ki se opravljajo občasno. Prepovedano je tudi delo mladine v nočnem času.

41. člen

Ženske ne smejo opravljati napornega dela v puberteti, v nosečnosti, med menstruacijo, med dojenjem in v meni.

Ženske ne smejo opravljati del pri nefiziološkem položaju telesa pri delih, ki povzročajo razne telesne okvare. Neugodno toplotno okolje, vibracije, hrup in zaprašenost pri izvrševanju posameznih del neugodno vpliva na zdravstveno stanje. Ni dovoljeno zaposlovanje žensk pri delih, pri katerih je povečana nevarnost za nastanek težjih poškodb, zdravstvenih okvar in invalidnosti pri delu.

V soglasju z zdravnikom medicine dela in službo varstva pri delu se za ženske prepoveduje opravljanje del:

- pakiranje in transport,
- posluževanje tovornih dvigal,
- težaška dela v mehaničnih delavnicah in pri remontu strojev,
- varjenje,
- kurjač v kotlarni,
- zidarska dela,
- čiščenje klima naprav,
- skladišni in transportni delavec,
- dežurni električar,
- voznik viličarja.

Zaposlitev žensk na navedenih delih in nalogah je prepovedana zaradi dviganja težjih bremen in večje fizične obremenitve ter povečane nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare v zvezi z delom.

42. člen

Delavci, ki delajo na delih in nalogah s povečano nevarnostjo (električar, voznik motornega vozila in voznik viličarja), ne smejo med delovnim časom uživati alkoholnih pijač. Smatra se, da je pod vplivom alkohola, če ima v izdihu več kot 0 o/oo alkohola. Za vsa ostala dela in naloge pa je dovoljena meja alkoholiziranosti 0,5 o/oo alkohola. Alkoholiziranost se ugotavlja z alkotestom in jo lahko izvrši: varstvenik, obratovodja, vodja izmene in odgovorni vodja del.

43. člen

Delavcem na delih in nalogah, ki se izvajajo v posebnih razmerah zaradi katerih so delavci na delu izpostavljeni obolenju, pripada za dan, ko so na delu, 1/2 l mleka.

44. člen

Nočno delo žensk je dovoljeno, če to terjajo posebno resne družbene, ekonomske, socialne in posebne okoliščine v primerih, da za uvedbo takega dela izda poprejšnje soglasje republiški sekretariat za delo ob pogojih:

- da ima delovna organizacija zagotovljeno posebno varstvo žensk,
- da ima sanacijski program postopne ukinitve nočnega dela žensk,
- da je zagotovljen v nočni izmeni topel obrok hrane,
- zagotovljeno varstvo otrok,
- organiziran prevoz delavcev na delo,
- zagotovljeno strokovno nadzorstvo med nočnim delom.

45. člen

Delovni invalidi in druge osebe z zdravstvenimi okvarami imajo pravico do zaposlitve pri delih, ki jih lahko opravljajo, in pravico do prekvalifikacije, ki se izda sporazumno z zdravstveno službo in skupnostjo invalidsko pokojninskega zavarovanja. Določajo se pogoji, ki jih mora delavec izpolnjevati za določena dela oziroma naloge, ki se opravljajo pri posameznih delih, telesne okvare in bolezni, ki se dopuščajo pri zaposlovanju invalidnih oseb z navedbo bolezni in telesnih poškodb, s katerimi invalidi ne smejo delati na posameznih delovnih mestih oziroma delih.

46. člen

Temeljna organizacija mora izvajati sanacijski načrt za odpravo nočnega dela žena.

47. člen

Sestavni del pravilnika o varstvu pri delu so samoupravni akti:

1. Program proučevanja in preizkusa znanja iz varstva pri delu
2. Seznam del in opravil, na katerih morajo delavci opravljati preizkus znanja iz varstva pri delu
3. Program pregledov in preizkusov delovnih priprav in naprav
4. Varstveni ukrepi in navodila
5. Seznam sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu
6. Seznam delovnih mest na katerih morajo delavci na periodične zdravstvene preglede.

VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

48. člen

Določbe pravilnika o varstvu pri delu — varstveni ukrepi in normativi ostajajo v veljavi do izdaje novih predpisov. Predpisi se dopolnjujejo oziroma spreminjajo ob spremembi proizvodnega procesa, uvedbi novih delovnih priprav in iz drugih tehničnih razlogov.

49. člen

O vsaki spremembi pravilnika o varstvu pri delu — varstvenih ukrepih in normativih morajo biti seznanjeni komisija za varstvo pri delu in požarno varnost in delavci v prizadetih delovnih enotah.

50. člen

Pravilnik o varstvu pri delu začne veljati, ko ga sprejme delavski svet temeljne organizacije.

Na osnovi 19. člena zakona o varstvu pri delu (Ur. list SRS 32/74) in 43. člena pravilnika o varstvu pri delu je delavski svet TO Tkanina in delavski svet TO Predilnica Metlika na svojem zasedanju dne 15. 6., 26. 5. 1983 sprejel

SEZNAM DEL IN NALOG, NA KATERIH MORAJO DELAVCI OPRAVLJATI PERIODIČNE ZDRAVNIŠKE PREGLEDE

Delovno mesto	Rok zdrav. pregleda
1. Delavci, ki opravljajo dela, pri katerih je nevarnost poškodbe večja (električar, barvar)	vsakih 12 mesecev
2. Delavci, ki delajo v nočni izmeni	vsakih 36 mesecev
3. Delavci, ki delajo v mokrotli, vlagi, umazaniji	vsakih 24 mesecev
4. Delavci, ki so pri delu izpostavljeni vibracijam in ropotu	vsakih 18 mesecev
5. Delavci, ki so pri delu izpostavljeni jedkim snovem (kislina, lugi itd.)	vsakih 24 mesecev
6. Učenci poklicnih šol in učenci po zakonu o poklicnem izobraževanju	vsakih 12 mesecev
7. Delavci, od katerih je odvisna varnost drugih (šoferji, viličarji)	vsakih 12 mesecev
8. Delavci z zmanjšano delovno sposobnostjo (invalidi)	vsakih 24 mesecev
9. Delavci s kroničnimi boleznimi, ki se lahko poslabšajo zaradi škodljivosti pri delu	vsakih 18 mesecev
10. Delavci, ki opravljajo dela v prisiljenem položaju telesa	vsakih 24 mesecev

Upravičenost do periodičnega pregleda iz tega seznama se ugotavlja na podlagi ekoloških meritev delovnih pogojev in mnenja strokovne ustanove (inštitut za varstvo pri delu, zavod za zdravstveno varstvo, dispanzer za medicino dela).

Na podlagi 15. in 16. člena pravilnika o varstvu pri delu je delavski svet TOTKANINA in TO Predilnica Metlika dne 15. 6. in 26. 5. 1983 sprejel naslednji

PROGRAM PRIUČEVANJA IN PREIZKUSA ZNANJA IZ VARSTVA PRI DELU

1. člen

Vsak delavec temeljne organizacije mora biti ob nastopu dela ali ob premestitvi na druga dela oziroma naloge poučen o delovnih razmerah in nevarnostih v zvezi z njegovim delom, med zaposlitvijo pa je treba skrbeti za njegovo vzgojo in izpopolnjevanje znanja s področja varstva pri delu.

2. člen

Obveznost priučevanja, vzgajanja in dopolnjevanja znanja o varstvu pri delu vključuje vse delavce v organizaciji združenega dela ne glede na njihovo strokovno kvalifikacijo, delovne izkušnje ali dela in naloge, ki jih delavci opravljajo.

3. člen

Med uvajalno dobo se novosprejeti delavci seznanijo s splošnimi akti varstva pri delu in s tehničnimi, zdravstvenimi in drugimi ukrepi, ki so pogojeni z deli in nalogami, ki jih bodo novosprejeti delavci opravljali.

4. člen

Ob razporeditvi oziroma nastopu dela ali razporeditvi na druga dela in naloge mora biti delavec poučen zlasti:

- o delovnem procesu na splošno, posebno pa o delovnih pogojih in nevarnostih za zdravje in življenje pri njegovih delih in nalogah oz. delu;
- o najprimernejšem načinu dela, uporabi delovnih priprav in naprav in o materialih, ki zagotavljajo varno delo;
- o splošnih in posebnih varstvenih ukrepih, ki jih mora upoštevati, in o okoliščinah, ki take ukrepe narekujejo, ter o načinu in namenu uporabe sredstev in opreme za osebno varnost pri delu;
- o organizaciji in delovanju varstva pri delu ter o pravicah, dolžnostih in načinu uveljavljanja pravic iz tega varstva;
- o osnovah protipožarnega varstva in o uporabi ročnih gasilnih aparatov.

5. člen

Med zaposlitvijo je treba skrbeti za vzgojo delavcev in izpopolnjevanje njihovega znanja s področja varstva pri delu, in to zlasti:

- ob spremembah delovnih pogojev zaradi sprememb in dopolnitev v delovnem procesu,
- ob uvedbi novih delovnih priprav in naprav,
- ob rekonstrukciji ali adaptaciji delovnih pogojev ali del in nalog,
- ob spremembah ali dopolnitvah varstvenih ukrepov,
- v drugih primerih, ko razmere zahtevajo, da se dopolnjuje znanje delavcev o varstvu pri delu in o protipožarnem varstvu.

6. člen

Za praktično usposabljanje delavcev pri posameznih delih skrbi kadrovsko-spolni sektor v sodelovanju z vodjem enote.

7. člen

V organizacijskih enotah, kjer so inštruktorji, poučujejo delavce teoretično in praktično po posebnem programu.

Za dela in naloge, kjer ni za priučevanje določen inštruktor, nadzira in vodi priučevanje neposredni vodja organizacijske enote po programu praktičnega dela.

8. člen

Služba varstva pri delu izdela v sodelovanju z vodstvom delovne enote vsako leto program poučevanja in vzgoje iz varstva pri delu.

9. člen

Preizkusi znanja zaradi ugotavljanja, če so delavci usposobljeni za varno delo, se opravijo ob razporeditvi delavca na delo oz. po končanem teoretičnem in praktičnem priučevanju, med razporeditvijo pa občasno.

10. člen

Občasni preizkusi znanja delavcev o tvarini varstva pri delu se opravljajo: za delavce, ki neposredno opravljajo, vodijo in nadzorujejo dela, in za delavce, pri katerih je večja nevarnost poškodb in zdravstvenih okvar, rok za ponovni preizkus znanja ne sme biti daljši od dveh let.

11. člen

Preizkus znanja iz varstva pri delu je praviloma ustmen in se opravlja pred komisijo po končanem teoretičnem in praktičnem priučevanju.

12. člen

Če delavec preizkusa znanja o varstvu pri delu ni opravil, se preizkus ponavlja v rokih, ki ne smejo biti daljši od enega meseca.

Dokler delavec s preizkusom ne dokaže, da ima potrebno znanje o varstvu pri delu, ne sme biti razporejen na delo z večjo nevarnostjo poškodb in zdravstvenih okvar, oziroma ne sme samostojno opravljati, voditi ali nadzorovati takih del, za to pa je odgovoren neposredni vodja.

13. člen

Služba za varstvo pri delu vodi evidenco o usposobljenosti delavcev za varno delo. Evidenčne podatke dobiva služba varstva pri delu zlasti:

- iz zapisnikov o preizkusu znanja,
- iz potrdil o opravljenem preizkusu znanja ob razporeditvi delavca na delo,
- iz javnih listin, ki jih izdajajo ustanove, ki po splošnih predpisih lahko izobražujejo tudi na področju varstva pri delu.

14. člen

Podatki o evidenci so dokazna sredstva o priučevanju in vzgajanju delavcev o tvarini varstva pri delu oz. o usposobljenosti delavca za varno delo na delih in nalogah, za katera so usposobljeni in razporejeni.

15. člen

Sestavni del programa priučevanja in preizkusa znanja iz varstva pri delu je seznam del oziroma nalog, na katerih morajo zaposleni delavci zaradi povečane nevarnosti za življenje in zdravstvene okvare opravljati v predpisanem roku preizkus znanja iz varstva pri delu.

16. člen

Za izobraževanje iz varstva pri delu in opravljanje preizkusov znanja iz varstva pri delu za dela in naloge s povečano nevarnostjo za življenje in zdravstvene okvare je odgovorna služba za varstvo pri delu skupno s KSS, ki lahko povabi k sodelovanju zunanje sodelavce oziroma institucije.

Ta program je sestavni del pravilnika o varstvu pri delu.

Na podlagi 16. člena zakona o varstvu pri delu (Ur. list SRS 32/74) in 43. člena pravilnika o varstvu pri delu je delavski svet temeljne organizacije KANINA in delavski svet temeljne organizacije PREDILNICA Metlika po opravljeni predhodni javni razpravi sprejel na svojem zasedanju dne 15. 6. in 26. 5. 1983 naslednji

PROGRAM PRIUČEVANJA IN PREIZKUSA ZNANJA IZ VARSTVA PRI PROGRAM PREGLEDOV IN PREIZKUSOV DELOVNIH PRIPRAV IN NAPRAV

1. člen

Temeljna organizacija mora zaradi varnosti pri delu skrbeti za periodične preizkuse kemičnih in bioloških škodljivosti in mikroklima ter za periodične preglede in preizkuse delovnih priprav in naprav.

2. člen

Po pravilniku o periodičnih preiskavah ekoloških razmer na delih in nalogah in delovnih programih ter o pregledih in preizkusih delovnih priprav in naprav (Ur. list SRS št. 16/75) se s programom določajo:

1. dela in naloge ter delovni prostori, ki jih je treba periodično preiskovati glede na ekološke razmere,
2. delovne priprave in naprave, ki se morajo z vidika varnosti pri delu periodično pregledovati in preizkušati,
3. roke in metodologijo periodičnih pregledov in preizkusov določenih delovnih priprav in naprav.

I. DELA IN NALOGE TER DELOVNI PROSTORI, KI JIH JE TREBA PERIODIČNO PREIZKUŠATI GLEDE NA EKO- LOŠKE RAZMERE

3. člen

Glede na škodljivost, ki nastanejo zaradi predelave volnenih in sintetičnih vlaken, se predpisujejo periodične preiskave in meritve:

- a) mikroklima v vseh oddelkih in pomožnih prostorih,
- b) ropota in vibracije v oddelkih, kjer delovne priprave in naprave povzročajo ropot, da se ugotovi, ali so ropot in vibracije v mejah, ki jih določajo veljavni predpisi,
- c) količine prahu, ki nastaja ob predelavi naravnih in umetnih tekstilnih surovin,
- d) osvetljenost delovnih mest in prostorov, upoštevajoč nočno izmeno.

4. člen

Ekološke meritve delovnih razmer in raziskave škodljivosti se izvajajo za temeljno organizacijo vsako tretje leto.

Periodične preiskave in meritve se opravljajo v letnem in zimskem razdobju. Ob spremenjenih delovnih razmerah mora poskrbeti služba za varstvo pri delu za ponovno preiskavo in meritve, čepravno rok za ponovno preiskavo in meritve še ni potekel.

5. člen

Temeljna organizacija mora imeti plan ekoloških meritev in raziskav po oddelkih ter delih in nalogah.

Temeljna organizacija sme sama opravljati meritve, če ima za opravljanje meritev ustrezen strokovni kader, instrumentarij in potrjeno metodologijo dela meritev s strani pristojnega inšpektorata dela. Redne periodične preglede (1. odstavek 4. člena) opravlja za temeljno organizacijo ustrezeni strokovni zavod.

6. člen

Služba za varstvo pri delu opravlja občasne meritve osvetljenosti dela in nalog, o rezultatih meritev obvešča odgovorne strokovne službe.

Ekološke meritve mikroklimе, ropota, zapreženosti in osvetljenosti se opravljajo v vseh prostorih temeljne organizacije.

7. člen

O rezultatih meritev in o tehničnih ukrepih za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti, služba za varstvo pri delu obvešča pristojni inšpektorat dela.

II. DELOVNE PRIPRAVE IN NAPRAVE, KI SE MORAJO GLEDE NA VARNOST PRI DELU PERIODIČNO PREGLEDATI

8. člen

V skladu z 18. členom pravilnika o varstvu pri delu sme temeljna organizacija uporabljati samo take gradbene objekte, priprave in naprave ter dajati v uporabo taka sredstva in opremo za osebno varnost, ki ustrezajo pozitivnim predpisom o varstvu pri delu in zagotavljajo delavcem varno delo.

Odgovorna oseba o tem izda pisмено izjavo, v kateri mora biti navedeno, kateri predpisi in splošno veljavni varstveni ukrepi in normativi so upoštevani.

Izpolnitev pogoja mora, biti razvidna iz projektne dokumentacije o tehničnih rešitvah in poteku tehnološkega procesa.

Varstvene ukrepe morajo upoštevati tudi uvozniki delovnih priprav in naprav na mehaniziran pogon, če so namenjene za tehnološke procese, ter za delovne priprave, če so namenjene za uporabo v delovnih procesih.

Če uvoznik sam ne more izdati pismene izjave, lahko naroči, da izda zanj tako izjavo pooblaščenca organizacije združenega dela. V tem primeru mora biti v pismeni izjavi navedeno, da je izdana po naročilu uvoznika.

9. člen

Strokovno oceno izdajo pooblaščenca OZD, kadar jo naroči pooblaščenca TO ali zahteva pristojni organ inšpekcije dela.

10. člen

Za vsako spremembo izvedbe delovne priprave in naprave na mehaniziran pogon, varovalnih naprav ali tehnološkega postopka, pri katerem se priprava — naprava uporablja, je potrebno ponovno izvršiti oceno varnosti, kot tudi v primeru, če je zaradi tehnike obdelovanja in delovanja potrebna sprememba oblike varstvene naprave.

11. člen

Pisмене izjave in strokovne ocene glede upoštevanja varstvenih ukrepov in normativov ter o vsebini navodila za varno uporabo in o načinu preizkušnje ter vzdrževanja delovnih priprav in naprav hrani služba za varstvo pri delu, fotokopije oziroma kopije pa tudi vodja vzdrževanja v TO oz. delovni enoti.

Delovne priprave in naprave vzdržuje temeljna organizacija oziroma delovna enota.

12. člen

Temeljna organizacija ali delovna enota lahko za delovne priprave in naprave za večjo stopnjo nevarnosti sklene z drugo organizacijo ali z zasebnim delodajalcem pismeno pogodbo o strokovnih pregledih in vzdrževanju delovnih priprav in naprav.

Kopijo pogodb dostavlja TO oz. DE službi za varstvo pri delu.

13. člen

Služba vzdrževanja hrani za delovne priprave in naprave na mehaniziran pogon predpisano tehnično dokumentacijo in navodila za varno uporabo, način preizkušanja in vzdrževanja.

14. člen

Za vsako delovno pripravo in napravo vodi služba vzdrževanja strojne kartice s tehničnimi podatki in pregledi kvarov in lomov.

15. člen

Novi ali premeščeni delovne priprave in naprave se postavljajo pod vodstvom odgovorne osebe.

Predno gre delovna priprava ali naprava na mehaniziran pogon v poizkusno obratovanje, morajo biti izvedeni varstveni ukrepi. Ob zagonu delovne priprave in naprave se naredi zapisnik. V zapisnik se vnesejo vrednosti izolacijske uporabnosti in kratkostižnih upornosti izklopnih tokokrogov ob faznem stiku z maso in morebitne pomanjkljivosti, ki se morajo odpraviti.

Zapisnik podpišejo: vodja vzdrževanja, elektroenergetik in odgovorni obratovodja.

16. člen

Ob vstavljanju v pogon delovne priprave in naprave za večjo nevarnostjo za poškodbe ali nastanek zdravstvenih okvar mora vodja vzdrževanja ali druga odgovorna oseba obvestiti službo za varstvo pri delu.

17. člen

Služba za varstvo pri delu ima pravico prepovedati delo na delih in nalogah ali delih, kjer je neposredno ogroženo življenje ali zdravje delavca.

O prepovedi dela ali obratovanja delovnih priprav ali naprav, ki so v vzročni zvezi z neposredno življenjsko nevarnostjo delavca, služba za varstvo pri delu takoj obvesti direktorja temeljne organizacije, organ delavske kontrole in pristojno inšpekcijo dela.

18. člen

Stroji se čistijo in vzdržujejo po planu čiščenja in vzdrževanja. Po zaključenem remontu oziroma čiščenju se naredi zapisnik, ki ga podpiše vodja vzdrževanja in vodja oddelka. V zapisnik se vnesejo morebitne pripombe.

19. člen

Pri pregledu delovnih priprav in naprav se upoštevajo tehnični predpisi, določbe varstva pri delu in roki pregledov, ki so predpisani za posamezne delovne priprave in naprave.

Vse delovne priprave in naprave na mehaniziran pogon je treba periodično pregledovati vsaki dve leti.

20. člen

Delavski svet temeljne organizacije imenuje strokovno komisijo, ki ugotavlja stanje delovnih priprav in naprav, delovnih razmer in drugih čimteljev, ki vplivajo na varnost dela in nalog.

Strokovno komisijo sestavljajo: ing. strojništva, ing. elektrotehnike in ing. varstva pri delu. Pri svojem delu vodi komisija zapisnik, ki se hrani v službi varstva pri delu, o rezultatih meritev pa obvesti delavski svet temeljne organizacije.

21. člen

Za strokovne preglede delovnih priprav in naprav, ki jih mora TOZD dajati na pregled strokovnim osebam oziroma zavodom, ki imajo pooblastilo za opravljanje pregledov, odgovarja služba vzdrževanja.

22. člen

Odgovorne strokovne službe, ki delovne priprave in naprave uporabljajo, morajo vsakodnevno delovne priprave in naprave pregledovati in odstranjevati pomanjkljivosti.

23. člen

Seznam delovnih prostorov, delovnih priprav in naprav se z nabavo novih ali ob izločanju dotrajanih naprav in priprav spreminja in dopolnjuje.

24. člen

Z izdajo novih standardov, normativov in tehničnih pravilnikov varstva pri delu se roki in načini pregledov delovnih naprav in priprav prilagajajo pozitivni zakonodaji varstva pri delu.

25. člen

Služba za varstvo pri delu mora opozarjati na vse spremembe predpisov strokovne službe prizadetih delovnih enot.

26. člen

Določbe tega programa se uporabljajo takoj po sprejetju na delavskem svetu TO.

Na osnovi 15. člena zakona o varstvu pri delu (Ur. list SRS 32/72) in 43. člena pravilnika o varstvu pri delu je delavski svet TO TKANINA in delavski svet TO PREDILNICA Metlika na svojem zasedanju dne 15. 6. in 26. 5. 1983 sprejel

SEZNAM DEL IN NALOG, NA KATERIH MORAJO ZAPOSLENI OPRAVITI PREIZKUS ZNANJA IZ VARSTVA PRI DELU

TOZD TKANINA	ROK PREIZKUSA
1. Vodja proizvodnje	vsakih 36 mesecev
DE PREDILNICA	
1. Vodstveni delavci v DE	vsakih 24 mesecev
2. Vzdrževalci, čistilci in mazalci strojev	vsakih 36 mesecev
3. Delavci, ki neposredno delajo pri stroju	vsakih 36 mesecev
4. Skladiščni delavci in vozniki viličarjev	vsakih 36 mesecev
5. Delavci v kemijskem laboratoriju	vsakih 36 mesecev
DE PRIPRAVA	
1. Vodstveni delavci v DE	vsakih 24 mesecev
2. Vzdrževalci, čistilci in mazalci strojev	vsakih 36 mesecev
3. Delavci, ki neposredno delajo pri stroju	vsakih 36 mesecev
4. Skladiščni delavci in vozniki viličarjev	vsakih 36 mesecev
5. Preddelavec	vsakih 36 mesecev
6. Razporeditelj preje	vsakih 36 mesecev
IDE PLETILNICA	
1. Vodja delovne enote	vsakih 24 mesecev
2. Vzdrževalec pletilnih strojev	vsakih 36 mesecev
3. Delavec pri stroju	vsakih 36 mesecev
DE TKALNICA	
1. Vodstveni delavci v DE	vsakih 24 mesecev
2. Vzdrževalci, čistilci in mazalci strojev	vsakih 36 mesecev
3. Delavci, ki delajo pri stroju	vsakih 36 mesecev
4. Delavci pri surovem pregledu	vsakih 36 mesecev
5. Raznašalec votka	vsakih 36 mesecev
6. Delavci pri vdevanju	vsakih 36 mesecev
DE APRETURA	ROK PREIZKUSA
1. Vodstveni delavci v DE	vsakih 24 mesecev
2. Vzdrževalci strojev	vsakih 36 mesecev
3. Delavci, ki delajo neposredno pri stroju	vsakih 36 mesecev
4. Delavec pri adjustiranju	vsakih 36 mesecev
5. Delavec na gotovem pregledu tkanin	vsakih 36 mesecev
6. Delavec na pregledu tkanin (medfazni)	vsakih 36 mesecev

INVESTICIJSKO VZDRŽEVALNA SLUŽBA

1. Vodstveni delavci službe	vsakih 24 mesecev
2. Električarji	vsakih 24 mesecev
3. Ključavničarji, kleparji in vzdrževalci klima naprav	vsakih 36 mesecev
4. Upravljalci parnih kotlov	vsakih 24 mesecev
5. Delavci, ki opravljajo zidarska dela	vsakih 36 mesecev
6. Delavci, ki vzdržujejo in popravljajo motorna vozila	vsakih 36 mesecev
7. Mizarji	vsakih 36 mesecev

TO PREDILNICA METLIKA

1. Vodstveni delavci TO	vsakih 24 mesecev
2. Električarji	vsakih 24 mesecev
3. Vzdrž., čistilci in mazalci strojev	vsakih 36 mesecev
4. Delavci, ki neposredno delajo pri stroju	vsakih 36 mesecev
5. Delavci v laboratoriju	vsakih 36 mesecev
6. Skladiščni delavci	vsakih 36 mesecev
7. Delavci, ki opravljajo zidarska dela	vsakih 36 mesecev

SEZNAM OSEBNIH ZAŠČITNIH SREDSTEV TO TKANINA NOVO MESTO

VODSTVO TOZD	VRSTA SREDSTVA	ROK TRAJANJA
1. Vodja proizvodnje	halja	18 mesecev
2. Vodja normiranja	halja	18 mesecev
3. Normirec	halja	18 mesecev
4. Snemalec	halja	18 mesecev
DE PREDILNICA		
1. Skladiščnik barv in ke, nikalij	obleka gumijaste rokavice usnjene rokavice gumijast predpasnik ščitnik obraza čevlji visoki	6 mesecev 6 mesecev 12 mesecev 24 mesecev po potrebi 12 mesecev
2. Pomočnik skladiščnika barv in kemikalij	obleka gumijaste rokavice usnjene rokavice gumijast predpasnik ščitnik obraza čevlji visoki	6 mesecev 6 mesecev 12 mesecev 24 mesecev po potrebi 12 mesecev
3. Barvar	obleka gumijast predpasnik-daljši gumijaste rokavice ščitnik obraza čevlji visoki	6 mesecev po potrebi po potrebi po potrebi 6 mesecev
DE TKANINA		
4. Delavec pri lisezi	obleka gumijaste rokavice ščitnik obraza gumijast predpasnik čevlji visoki	6 mesecev 12 mesecev po potrebi 24 mesecev 6 mesecev
5. Vzdrževalec strojev	obleka usnjene rokavice	6 mesecev 12 mesecev

6. Pomožni vzdrževalec strojev	obleka usnjene rokavice	6 mesecev 12 mesecev
7. Vzdrževalec v barvarvni	obleka usnjene rokavice čevlji visoki	6 mesecev 12 mesecev 6 mesecev
8. Čistilec strojev	obleka usnjene rokavice	6 mesecev 12 mesecev
9. Vzdrževalec glavnikov	obleka čevlji visoki	12 mesecev 12 mesecev
10. Mazalec strojev	obleka	6 mesecev
11. Skladiščnik surovin	halja usnjene rokavice bunda ali brezrokavnik visoki čevlji	12 mesecev 24 mesecev 36 mesecev 12 mesecev
12. Pomočnik skladiščnika surovin	halja usnjene rokavice bunda ali brezrokavnik visoki čevlji	12 mesecev 24 mesecev 36 mesecev 12 mesecev
13. Nabiralec iglic	obleka	12 mesecev
14. Vodja barvarne	halja	18 mesecev
15. Vodja predilnice	halja	18 mesecev
16. Skladiščni delavec	halja usnjene rokavice bunda ali brezrokavnik visoki čevlji	12 mesecev 12 mesecev 36 mesecev 12 mesecev
17. Administrator	halja	24 mesecev
18. Vodja vzdrževanja	obleka usnjene rokavice	6 mesecev 12 mesecev
19. Tehnik vzdrževanja	obleka usnjene rokavice	12 mesecev 12 mesecev
20. Vodja izmene v barvarni	halja visoki čevlji	18 mesecev 12 mesecev
21. Vodja izmene v predilnici	halja	18 mesecev
22. Vodja konvertirnice	halja	18 mesecev
23. Tehnolog	halja	18 mesecev
24. Predelavec pri predenju	obleka	12 mesecev
25. Delavec pri predenju	obleka	12 mesecev
26. Predilec	obleka	12 mesecev
27. Kontrolor preje	halja	12 mesecev
28. Delavec v predilnici	obleka	12 mesecev
29. Čistilka v predilnici	halja gumijast predpasnik gumijaste rokavice	12 mesecev 24 mesecev po potrebi
30. Voznik viličarja	obleka bunda ali brezrokavnik visoki čevlji	12 mesecev 36 mesecev 12 mesecev

DE PRIPRAVA

1. Vzdrževalec strojev	obleka usnjene rokavice	6 mesecev 12 mesecev
2. Pomožni vzdrževalec strojev	obleka usnjene rokavice	6 mesecev 12 mesecev
3. Skladiščnik preje	halja usnjene rokavice bunda ali brezrokavnik visoki čevlji	12 mesecev 12 mesecev 36 mesecev 12 mesecev

4. Skladišni delavec	obleka	12 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
	bunda ali brezrokavnik	36 mesecev
	visoki čevlji	12 mesecev
5. Čistilec strojev	obleka	6 mesecev
6. Čistilka v pripravi	halja	12 mesecev
	gumijaste rokavice	6 mesecev
	gumijast predpasnik	24 mesecev
7. Tehnolog	halja	18 mesecev
8. Vodja izmene	halja	18 mesecev
9. Kontrolor preje na klasimatu	halja	18 mesecev
10. Manipulant preje	halja	18 mesecev
11. Pomožni manipulant preje	halja	12 mesecev
12. Razporeditelj preje	halja	12 mesecev
13. Voznik viličarja	obleka	12 mesecev
	bunda ali brezrokavnik	36 mesecev
	visoki čevlji	12 mesecev
14. Administrator	halja	24 mesecev
15. Vodja vzdrževanja	obleka	6 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
16. Predsukalec	obleka	12 mesecev
17. Delavec pri dvojenju	obleka	12 mesecev
18. Delavec pri dosukanju	obleka	12 mesecev
19. Mojster vzdrževanja	obleka	6 mesecev
	čevlji	12 mesecev
20. Pomočnik skladiščnika	obleka	12 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
	bunda ali brezrokavnik	36 mesecev
	čevlji	12 mesecev
21. Predelavec v pripravi	obleka	12 mesecev
22. Sukalec	obleka	12 mesecev
23. Parilec in pregledovalec preje	halja	12 mesecev
24. Sortiranje in čiščenje cevki	obleka	12 mesecev
25. Previjalec preje	obleka	12 mesecev
26. Snovanje	obleka	12 mesecev
27. Čistilec preje na ATC	obleka	12 mesecev
28. Instruktor v pripravi	obleka	12 mesecev
29. Vodja priprave	halja	18 mesecev
30. Mazalec strojev	obleka	6 mesecev
DE TKALNICA		
1. Čistilka	halja	12 mesecev
	gumijaste rokavice	6 mesecev
	gumijast predpasnik	24 mesecev
2. Čistilec strojev	obleka	6 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
	čevlji	12 mesecev
3. Vzdrževalec strojev	obleka	6 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
	čevlji	12 mesecev

4. Pomožni vzdrž. strojev	obleka	6 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
	čevlji	12 mesecev
5. Mojster vzdrževanja	obleka	6 mesecev
	čevlji	12 mesecev
6. Vodja izmene	halja	18 mesecev
7. Tehnolog	halja	18 mesecev
8. Vlaganje osnov	obleka	6 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
9. Preddelavec pri tkanju	obleka	12 mesecev
10. Raznašalec votka	halja	12 mesecev
11. Navijanje votka	obleka	12 mesecev
12. Prisukanje osnov	halja	12 mesecev
13. Pripravljanje listov	halja	12 mesecev
14. Pregled surovega blaga	obleka	12 mesecev
15. Tkanje	obleka	12 mesecev
16. Vodja tkalnice	halja	18 mesecev
17. Vodja vzdrževanja	obleka	6 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
	čevlji	12 mesecev
18. Administrator	halja	24 mesecev
19. Mazalec strojev	obleka	6 mesecev
	čevlji	12 mesecev
	usnjene rokavice	24 mesecev

DE APRETURA

1. Čistilka v apreturi	halja	12 mesecev
	gumijaste rokavice	6 mesecev
	gumijast predpasnik	24 mesecev
2. Delavec pri adjustiranju	halja	12 mesecev
3. Transportni delavec v šivalnici	obleka	12 mesecev
	čevlji	12 mesecev
4. Pomožni vzdrževalec	obleka	6 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
	obleka	12 mesecev
5. Delavec v suhi apreturi	obleka	12 mesecev
6. Delavec pri likanju in dekatiranju	obleka	6 mesecev
7. Pralec tkanin	obleka	6 mesecev
	ščitnik obraza	po potrebi
	gumijast predpasnik	24 mesecev
	gumijaste rokavice	12 mesecev
	visoki čevlji	6 mesecev
8. Delavec v mokri aperturi	obleka	6 mesecev
	gumijast predpasnik	24 mesecev
	visoki čevlji	6 mesecev
9. Delavec pri striženju	obleka	12 mesecev
10. Vzdrževalec strojev	obleka	6 mesecev
	visoki čevlji	6 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
11. Delavec pri striženju	obleka	12 mesecev
12. Pregled tkanin po šivanju	halja	12 mesecev
13. Pregled tkanin po sušenju	halja	12 mesecev
14. Pregled tkanin po striženju	halja	12 mesecev
15. Pregled gotovih tkanin	halja	12 mesecev
16. Tehnik v obratu	halja	18 mesecev

17. Tehnik vzdrževanja	obleka	6 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
	visoki čevlji	6 mesecev
18. Tehnik pri barvanju	halja	18 mesecev
19. Vodja vzdrževanja	obleka	6 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
	visoki čevlji	6 mesecev
20. Tehnolog	halja	18 mesecev
21. Vodja obrata	halja	18 mesecev
22. Vodja barvanja	halja	18 mesecev
23. Administrator	halja	24 mesecev
24. Barvar	obleka	6 mesecev
	gumijaste rokavice	po potrebi
	gumijast predpasnik	po potrebi
	ščitnik obraza	po potrebi
	visoki čevlji	6 mesecev
25. Delavec pri sušenju in termofiksiranju	obleka	6 mesecev
26. Vodja izmene	halja	18 mesecev
27. Šivalka	halja	18 mesecev
28. Tehnik inštruktor	halja	18 mesecev
29. Inštruktor v šivalnici	halja	18 mesecev
30. Vodja šivalnice	halja	18 mesecev
31. Mojster vzdrževanja	obleka	6 mesecev
	rokavice	po potrebi
	čevlji	6 mesecev

DE PLETILNICA

1. Vodja pletilnice	halja	18 mesecev
2. Vzdrževalec	obleka	6 mesecev
	čevlji	12 mesecev
3. Pomožni vzdrževalec	obleka	6 mesecev
4. Pletilja	obleka	12 mesecev
5. Pregledovalec surovin pletenino	obleka	12 mesecev

INVESTICIJSKO VZDRŽEVALNI SEKTOR

1. Vodenje in organiziranje invest. vzdržev. službe	halja	12 mesecev
2. Vodenje in organiziranje dela v strojnem vzdrževanju	halja	12 mesecev
3. Vodenje in organiziranje dela v pripravi dela za IVS	halja	12 mesecev
4. Konstruiranje naprav in strojnih elementov ter določanje in izvajanje tehnologije mazanja	halja	12 mesecev
5. Vodenje in organiziranje dela v oddelku za obračun	halja	24 mesecev
6. Obračunavanje dela, stroškov in uslug	halja	24 mesecev
7. Vodenje in organiziranje strojnih in mizarskih del	halja	6 mesecev
	visoki čevlji	12 mesecev

8. Strokovno usmerjanje dela v obleka strojni delavci	visoki čevlji z jekleno kapico, očala, usnjene rokavice	6 mesecev
9. Popravilo strojev in strojnih delov	obleka usnjene rokavice gležnjaki visoki čevlji z jekleno kapico očala	6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev po potrebi
10. Strojna in ročna obdelava strojnih elementov in popravila strojev	obleka usnjene rokavice gležnjaki visoki čevlji z jekleno kapico očala	6 mesecev 6 mesecev 36 mesecev 6 mesecev 6 mesecev po potrebi
11. Izdelava in popravilo enostavnih predmetov na obdelovalnih strojih	obleka usnjene rokavice visoki čevlji z jekleno kapico gležnjaki očala	6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev 36 mesecev 36 mesecev 36 mesecev
12. Vzdrževanje klima, plinskih in čistilnih naprav	dežni plašč s kapo gumijasti škornji obleka čevlji dežni plašč gumijasti škornji očala usnjene rokavice	24 mesecev 6 mesecev 6 mesecev 36 mesecev 24 mesecev 6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev
13. Popravljanje in vzdrževanje toplovodnih in vodovodnih naprav in instalacij	obleka visokih čevlji z jekleno kapico očala usnjene rokavice gležnjaki kapa s ščitom	6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev
14. Opravljanje mizarskih del	obleka usnjene rokavice kapa s ščitniki čevlji	12 mesecev 12 mesecev 12 mesecev 12 mesecev
15. Organiziranje in izvajanje popravil osebnih avtomobilov	obleka usnjene rokavice čevlji gumijasti škornji kapa s ščitnikom	6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev 36 mesecev 12 mesecev
16. Izvajanje popravil osebnih avtomobilov	obleka usnjene rokavice čevlji gumijasti škornji kapa s ščitnikom	6 mesecev 6 mesecev 6 mesecev 36 mesecev 12 mesecev
17. Vodenje in organiziranje dela v transportnem oddelku	halja čevlji visoki	12 mesecev 36 mesecev
18. Organiziranje in izvajanje dela na vzdržev. avtom. DO	halja gumijasti škornji visoki čevlji usnjene rokavice očala	6 mesecev 36 mesecev 12 mesecev 6 mesecev po potrebi

19. Izvajanje popravil tovornih avtomobilov	obleka	6 mesecev
	gumijasti škornji	36 mesecev
	usnjene rokavice	6 mesecev
20. Opravljanje prevozov z motornimi vozili	visoki čevlji	12 mesecev
	bunda	60 mesecev
	halja	12 mesecev
	gumijasti škornji	36 mesecev
21. Vodenje in organiziranje dela na elektro-vzdrževanju in elektro investicijah	usnjene rokavice	6 mesecev
	halja	12 mesecev
22. Vodenje in organiziranje dela v elektro delavnici	gumijasti čevlji	36 mesecev
	obleka	6 mesecev
	čevlji z gumijastimi podplati	6 mesecev
	gumijaste rokavice	12 mesecev
	gumijasti škornji	36 mesecev
23. Opravljanje meritev in vzdrževanje avtomatike	obleka	6 mesecev
	čevlji z gumijastimi podplati	6 mesecev
	gumijaste rokavice	12 mesecev
	gumijasti škornji	36 mesecev
24. Popravilo in vzdrževanje vseh nizko in visoko napetostnih elektro naprav	obleka	6 mesecev
	čevlji z gumijastimi podplati	6 mesecev
	gumijaste rokavice	12 mesecev
	gumijasti škornji	36 mesecev
	obleka	6 mesecev
25. Vodenje in organiziranje dela na področju gradbeništva in investicij	čevlji z gumijastimi podplati	6 mesecev
	gumijaste rokavice	12 mesecev
	gumijasti škornji	36 mesecev
	obleka	6 mesecev
	čevlji z gumijastimi podplati	6 mesecev
26. Vodenje gradbenih del	gumijaste rokavice	12 mesecev
	gumijasti škornji	36 mesecev
	halja	12 mesecev
	obleka	6 mesecev
	dežni plašč	36 mesecev
	usnjeni čevlji	6 mesecev
	usnjene rokavice	6 mesecev
	bunda	60 mesecev
	plastična čelada	po potrebi
	gumijasti škornji	12 mesecev
27. Opravljanje zidarskih del	obleka	6 mesecev
	dežni plašč	36 mesecev
	usnjeni čevlji	6 mesecev
	usnjene rokavice	6 mesecev
	bunda	60 mesecev
	plastična čelada	po potrebi
	gumijasti škornji	12 mesecev
	obleka	12 mesecev
	dežni plašč	36 mesecev
	usnjeni čevlji	6 mesecev
28. Opravljanje hišniških nalog	usnjene rokavice	6 mesecev
	plastična čelada	po potrebi
	obleka	6 mesecev
	dežni plašč	36 mesecev
	usnjeni čevlji	6 mesecev
	usnjene rokavice	6 mesecev
	plastična čelada	po potrebi
29. Opravljanje pomožnih zidarskih del	obleka	6 mesecev
	dežni plašč	36 mesecev
	usnjeni čevlji	6 mesecev
	usnjene rokavice	6 mesecev
	bunda	60 mesecev
	plastična čelada	po potrebi
	obleka	6 mesecev
30. Pleskar	obleka	6 mesecev
	dežni plašč	36 mesecev

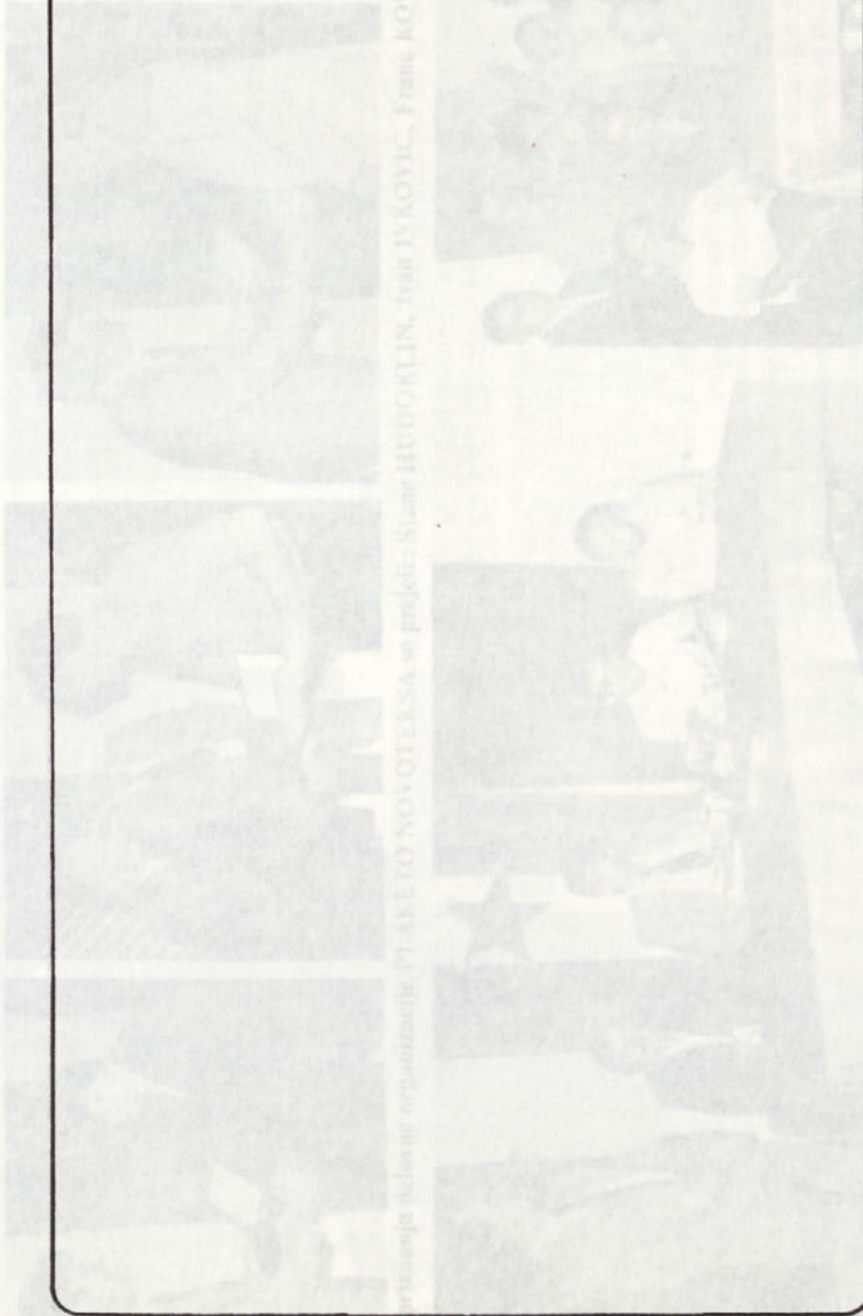
	usnjeni čevlji	6 mesecev
	usnjene rokavice	6 mesecev
	bunda	60 mesecev
	plastična čelada	po potrebi
31. Vodenje in organiziranje dela v kotlovnici	halja	12 mesecev
32. Upravljanje parnih kotlov	obleka	6 mesecev
	visoki čevlji	36 mesecev
	kapa s ščitnikom	36 mesecev
33. Popravilo strojev in strojnih delov	obleka	6 mesecev
	visoki čevlji	12 mesecev
	usnjene rokavice	6 mesecev
	gležnjaki	36 mesecev
	očala	po potrebi
34. Izdelava in popravilo enostavnih predmetov na obdelovalnih strojih	obleka	6 mesecev
	visoki čevlji	36 mesecev
	kapa s ščitnikom	36 mesecev

SEZNAM OSEBNIH ZAŠČITNIH SREDSTEV TO PREDILNICA METLIKA

1. Vzdrževalec	obleka	6 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
2. Pomožni vzdrževalec strojev	obleka	6 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
3. Čistilec strojev	obleka	12 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
4. Naravnalec iglic	obleka	12 mesecev
5. Skladiščnik surovin	halja	12 mesecev
	usnjene rokavice	24 mesecev
6. Zunanji transportni delavec	bunda	36 mesecev
	dežni plašč	36 mesecev
	visoki čevlji z	
	jekleno kapico	12 mesecev
	bunda	48 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
7. Vodja vzdrževanja	halja	12 mesecev
8. Vodja sušene	halja	18 mesecev
9. Predenje — tristrojno	obleka	12 mesecev
10. Predelavec pri predenju	obleka	12 mesecev
11. Delavec v predpredilnici	obleka	12 mesecev
12. Kontrolor preje	halja	12 mesecev
13. Delavec pri intersektingu	obleka	12 mesecev
14. Razporeditelj preje	halja	12 mesecev
15. Voznik viličarja	obleka	12 mesecev
	bunda	48 mesecev
	usnjeni čevlji	24 mesecev
16. Delavec na dvojenju	obleka	12 mesecev
17. Delavec na sukanju	obleka	12 mesecev
18. Sortiranje odpadkov in čiščenje cevk	obleka	12 mesecev

19. Čistilec preje	obleka	12 mesecev
20. Čistilka	halja	12 mesecev
	gumijaste rokavice	6 mesecev
	gumijast predpasnik	24 mesecev
21. Delavec v snemalni koloni	obleka	12 mesecev
22. Križno navijanje in čiščenje	obleka	12 mesecev
23. Notranji transportni delavec	obleka	12 mesecev
24. Sukalec — Barmag	obleka	12 mesecev
25. Predilec — Repco	obleka	12 mesecev
26. Vzdrževanje glavnikov in valjčkov	obleka	12 mesecev
	usnjen predpasnik	36 mesecev
	usnjene rokavice	12 mesecev
27. Obratni električar	obleka	6 mesecev
	gumijaste rokavice	12 mesecev
	čevlji z gumijastimi podplati	12 mesecev
28. Dvoriščnik — šofer	halja	12 mesecev
	gumijasti škornji	36 mesecev
	halja	24 mesecev
29. Laborant — fizikalni	obleka	12 mesecev
30. Zidar — vzdrževalec objektov	dežni plašč	36 mesecev
	gumijasti škornji	36 mesecev
	čelada	po potrebi
	halja	12 mesecev
31. Laborant — kemijski	gumijast predpasnik	12 mesecev
	gumijaste rokavice	po potrebi
	ščitnik obraza	po potrebi
	obleka	6 mesecev
32. Ključavničar	halja	6 mesecev
33. Vodja menze	bela kapa	6 mesecev
34. Kuharica	halja	6 mesecev
	bela ruta	6 mesecev
	gumijaste rokavice	6 mesecev
35. Vodja predilnice — proizvodnje	halja	18 mesecev
36. Vodja tehnologije, kontrole in laboratorija	halja	24 mesecev
	obleka	6 mesecev
37. Vodja električarjev	halja	24 mesecev
38. Administrator	halja	24 mesecev

BELEŽKE



Najbolje organizirana slovenska organizacija PLAKETO NOVOTERKA se prileži: Slike HUDOGLIN, Ivan IYKOVIC, Franč KOVACIĆ, Jaka

Po končan slovesnosti se je glavni direktor DO NOVOTERKA v zaključni besedi še enkrat zahvalil vsem jubilarom dela in odlikovanjem za vloženo delo, trud in soudeležanje ter jim čestital za prejeta priznanja.

Slavinski puzostek vseh jubilarov delavcev brezskrupno dela ter prileži čestitke,

BELEŽKE

BELEŽKE



Z zanimanjem so si udeleženci proslave na Vinici ogledali proizvodnjo konfekcijskih izdelkov.



Redno zasedanje DS DO NOVOTEKS je vodil predsednik DS tovariš Vlado Marentič.



danja delavskega sveta.



Po slavnostnem govoru predsednika DS in kulturnem programu, katerega so nam pripravile delavke in delavci konfekcije iz Vinice, sta predsednik DS tovariš Vlado Marentič in glavni direktor tovariš Slavko Pavlin podelila jubilarantom zaslužena priznanja in jubilejne nagrade.



LIČ in Stanko VAUPOTIČ.



NOVOTEKSA, ki so letos dosegli tridesetnagrado.



Čisto na koncu slovesnosti pa so vsi prisotni zadovoljni in srečni zaplesali kolo OD VARDARJA PA DO TRIGLAVA.



Delegati DS DO NOVOTEKS, odlikovanci in jubilanti iz Novega mesta pred spomenikom

Precej časa smo nato uporabili za ogled lepo urejene šole učil in zbirk. Z zanimanjem smo sledili tovarišu ravnatelju, ko nam je predstavil dejavnost viniškega Kluba združenih narodov in stike z otroki vsega sveta ter številnimi državni sveta. S to dejavnostjo in pobudami za mir in sožitje v svetu Vinico in viniško šolo poznajo na vseh kontinentih in v vseh državah.

Prijaznemu gostitelju tovarišu Trohi smo se zahvalili za sprejem na šoli in predstavitev kraja. Potem smo se odpeljali do tovarniškega poslopja naše konfekcije. Zastave na vходу in dekleta v narodni noši pred vhodom so naznačile praznični dan. Nam so dekleta pripele značke, ponudile so nam domače žganje in že smo bili med stroji naše konfekcije. Večina je bila prvič na Vinici, zato so z zanimanjem sledili vsemu, kar so nam prijazni Viničani v tem kratkem času priredili in pokazali.

Po ogledu smo se udeležili rednega zasedanja delavskega sveta delovne organizacije, takoj za tem pa tudi svečanega zasedanja.

Presenečanja so si sledila druga za drugim. Delavke in delavci Vinice so se trudili, da bi to zasedanje bilo res svečano. Ob otvoritvi so nam zapeli Viniško himno ob spremljavi brenkal. Zatem nas je pozdravil direktor TO Konfekcije II Bogo Mihelič in izrazil zadovoljstvo, da smo to zasedanje organizirali prav na Vinici. Predstavil nam je razvojno pot te naše temeljne organizacije in načrte za naprej.

Poslovni sekretar se je kot najstarejši delavec Novoteksa zahvalil Viničanom za lep, pester program ter predlagal, da svečano zasedanje vodi štiričlansko delovno predsedstvo, in sicer predsedniki DS TO Predilnica, TO Konfekcija II, TO Tkanina ter predsednik delavskega sveta DO Novoteks.

Predsedujoči je nato v slavnostnem govoru orisal uspehe in težave, ki smo jih uspešno prebrodili v 36 letih dela. Na koncu je dejal, da smo vse, kar smo v 36 letih strmega vzpona naše delovne organizacije dosegli, dosegli s

pridnostjo naših delavcev in da se nimamo česa bati, dokler bomo krepili naše samoupravljanje in bili enotni v razreševanju problemov in težav, ki spremljajo naše gospodarstvo.

Temu govoru je sledil prisrčen program. Peli, igrali, brali in recitali so pesmi iz bogate kulturne bere Vinice in obkoljskega predela Bele krajine. Za izvajanje so jih udeleženci svečanega zasedanja nagradili s ploskanjem, ki kar ni hotelo nehati.

Predsednik DS DO Novoteks in glavni direktor sta nato podelila 28 delavkam in delavcem priznanja in nagrade za tridesetletno delo ter petim delavcem najvišje priznanje delovne organizacije PLAKETO NOVOTEKSA v spomin in zahvalo za dolgoletno delo na strokovnem, organizacijskem in družbenopolitičnem področju v delovni organizaciji.

Glavni direktor je po podelitvi priznanj za 30-letno delo in plaket Novoteksa čestital vsem jubilantom in odlikovancem ter se jim zahvalil za sodelovanje.

Inž. Franc Kovačič pa se je v imenu vseh odlikovancev zahvalil za visoka priznanja, ki so jih prejeli za dosedanje delo. Dejal je tudi, da so sprejeli tudi obveznost, da bodo tudi v bodoče delali v korist naše delovne organizacije in celotne naše družbe.

Za zaključek so nam zapeli in zaigrali še eno skladbo, nakar so nam postregli, ker smo bili že potrebni okrepčila.

V sproščenem razgovoru med kosilom in ob dobri kapljici ter zvokih harmonike so se nekateri preizkušali v plesu in kar težko se je bilo ločiti od prijaznih gostiteljev. Na poti domov smo se še ustavili, kjer je prišlo dobro razpoloženje še bolj do izraza.

Tak obisk naši TO so delavci sprejeli z velikim odobravanjem in zadovoljstvom. V razgovoru z njimi sem razbral, da si takšnih srečanj še želijo.

Na koncu se zahvaljujemo Viničanom za izredno gostoljubje in pester program, ki so nam ga priredili.

DeKa

(Nadaljevanje z 8. str.)

o tem, da je OF in narodnoosvobodilno gibanje lahko doseglo tako velike uspehe samo zato, ker je imela narodnoosvobodilna vojska za seboj narod, ki je bil združen v Osvobodilni fronti. Ti uspehi pa tudi potrjujejo, da je bila pot oboroženega boja proti okupatorjem in domačim izdajalcem edino pravilna.

Po govoru tovarišev Kardeja in Kidriča se je za govornico zvrstilo 31 udeležencev zbora. Vsi so govorili kratko, preprosto, brez pisanih referatov. Nihče ni nastopal v svojem imenu, temveč kot delegat ljudstva.

Zadnjega dne zbora so odposlanci po ponovnem govoru Borisa Kidriča, ki se je nanašal na izvolitev Vrhovnega organa ljudske oblasti na Slovenskem, izvolili 20-članski Slovenski narodnoosvobodilni odbor (SNOO) kot vrhovni organ ljudske oblasti na Slovenskem. Nato so izvolili tudi 42-člansko slovensko delegacijo v Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije (AVNOJ), ki je od prvega zasedanja AVNOJ štela samo 10 članov.

Zborovanje se je končalo 4. oktobra 1943 ob treh zjutraj, po tem ko so delegati sprejeli proglas slovenskemu narodu in resolucijo.

Ta veliki dogodek v Kočevju je bil v slovenski zgodovini dejanje brez primere. Pomenil je prvi demokratično izvoljen zbor ljudskih predstavnikov. Na njem je prvi spregovoril resnično narod sam. Prvič je slovenski narod na demokratičen način izvolil svoje politično vodstvo in predstavništvo. S tem je tudi postavil temelje svoji državnosti in „končno vstopil v krog suverenih narodov“, ki sami odločajo o svoji usodi. Uresničile so se preroške besede Ivana Cankarja.

Zbor se je izrekel tudi o bodoči skupni federativni državi enakopravnih jugoslovanskih narodov.

Posvetovanje o požarni varnosti v tekstilni industriji

Ob 110-letnici industrijskega gasilskega društva in praznika delovne skupnosti TT Prebold je bilo 3. septembra posvetovanje o požarni varnosti v tekstilni industriji v Preboldu. Posvetovanje so organizirali industrijsko gasilsko društvo TT Prebold, Gasilska zveza SR Slovenije in Vatrogasni savez SR Hrvatske.

Slavka Marjanovića
dipl. inž. — GZ Hrvatske
Toneta Sentočnika
inž. — GZ Slovenije
Antona Grosa
OGZ Žalec
Antona Brinorja
Specifične požarne nevarnosti pri inž. TT Prebold proizvodnji tekstilnih izdelkov Toneta Sentočnika
inž. GZ Slovenije
Boža Hrboke Prizadevanja TT Prebold za proiz-dipl. inž. TT Prebold
in drugih.

Ogledali smo si tudi film o velikem industrijskem požaru v ZR Nemčiji z izredno veliko materialno škodo, gašenjem, analizo in ponovno izgradnjo postrojenja, ki je upoštevalo vse morebitne nevarnosti požara ter zavarovanja objektov in proizvodnje, ki jih je temeljita analiza vzroka požara tudi nakazala.

Po ogledu filma in še nekaterih referatov se je razvila razprava, ki je marsikatero stvar razjasnila, nakazala pa je tudi potrebe po nadaljnjih podobnih seminarjih in posvetovanjih, ki bi pripomogli k še boljšim preventivnim ukrepom, boljši organiziranosti in protipožarni usposobljenosti.

Preboldčani so nam omogočili tudi ogled prostorov GD Prebold. Bili smo presenečeni nad tako velikimi in dobro opremljenimi prostori za društveno aktivnost gasilcev pa orodjarno in delavnicami ter napravami, ki jih imajo za takojšnjo intervencijo.

Zvečer je bilo na rekreacijskem prostoru v gozdčiku ob bazenu tovariško srečanje. V petek zjutraj se je pričelo tekmovanje gasilskih moških in ženskih desetih. Mislim, da so se ga udeležile prav vse delovne organizacije tekstilne industrije Slovenije. Tekmovanje je bilo zelo dobro organizirano in se je končalo v predvidenem času.

Ob 11.30 je bilo svečano zasedanje samoupravnih or-

ganov, DPO in gasilcev TT Prebold. Slavnostni govornik je bil generalni direktor TT Prebold, letošnji Kraigherjev nagradenec, Ivan Žagar, ki je hkrati tudi predsednik IGD TT Prebold, je v svojem govoru na hitro omenil vse mejnike tega 144 let starega delovnega kolektiva, več pa se je zadržal na revolucionarnem delavskem gibanju in delovanju gasilskega društva Prebold, ki je eno prvih industrijskih gasilskih društev pri nas.

Posvetovanje, ki je bilo izredno dobro organizirano, je bilo v takšni obliki in tako množično organizirano prvič.

Drugega septembra smo na posvetovanju poslušali poučna predavanja raznih strokovnjakov iz Slovenije in Hrvaške. Tako smo spremljali predavanja:
Požarna varnost v tekstilni industriji
Organizacija požarne varnosti v industriji
Organizacija požarne varnosti v OGZ Žalec
Specifične požarne nevarnosti pri proizvodnji tekstilnih izdelkov Toneta Sentočnika
Taktika gašenja požarov v tekstilni industriji
vodnjo specialnih oblačil za gasilce

Požarna varnost v tekstilni industriji
Organizacija požarne varnosti v industriji
Organizacija požarne varnosti v OGZ Žalec
Specifične požarne nevarnosti pri proizvodnji tekstilnih izdelkov Toneta Sentočnika
Taktika gašenja požarov v tekstilni industriji
vodnjo specialnih oblačil za gasilce

V tem delu govora je dejal, da je tovarno ustanovil in zgradil podjetnik, ki ni bil naše gore list. Gasilsko društvo pa so formirali naši ljudje pred 110 leti, kot samozaščitni ukrep na tragični požar, ki je 5. februarja 1866 domala upelnil tovarno.

Na koncu je dejal, da skušajo v samoupravno življenje in delovanje TT Prebold vgraditi vse možne samoobrambene in zaščitne mehanizme.

Prostovoljnemu gasilskemu društvu TT Prebold, ki šteje 150 članov, je ob tej priložnosti izročil delovni kolektiv nov, sicer začasen gasilski hram ter nov gasilski avtomobil z vsemi sodobnimi pripomočki in sredstvi za takojšnjo intervencijo.

Vzidava temeljnega kamna za nove prostore civilne zaščite, s poudarkom na požarno zaščito, pa obvezuje delovni kolektiv in njegove samoupravne organe, da te prepotre-



1873 - 1983
bne objekte čim prej zgradijo. Sledila so podeljevanja odlikovanj in priznanj GZ Slovenija in OGZ Žalac ter pozdravi gostov.

Po svečanem zasedanju in kosilu je bila ob 14. uri parada nekaj sto gasilcev in gasilk, ki so se udeležili tekmovanja. Na čelu zastave in rapori IGD tekstilnih tovarn Slovenije, za temi pa ešeloni gasilk in gasilcev ter vozil. Lepo je bilo videti 110 gasilk TT Prebold v novih izredno lepih uniformah, ki niso samo lepe z ozirom na kroj, pač pa je tudi tkanina zaščitno impregnirana, o čemer bo še slišati. Teh 110 gasilk je bilo na novo vključenih iz dobro usposobljenih (v počastitev 110-letnice), kar so tudi dokazale na tekmovanju.

Po končanem mimohodu je bil izveden kulturni program, objavljeni so bili rezultati tekmovanj in pričelo se je tovariško srečanje.

Gostiteljem, katerim smo čestitali za jubilej, gredo čestitke in zahvala tudi za izredno dobro organizacijo in gostoljubje.

De—Ka

Zahvala

Vsem sodelavcem se priskrbo zahvaljujem za darilo in dobre želje ob odhodu v pokoj.

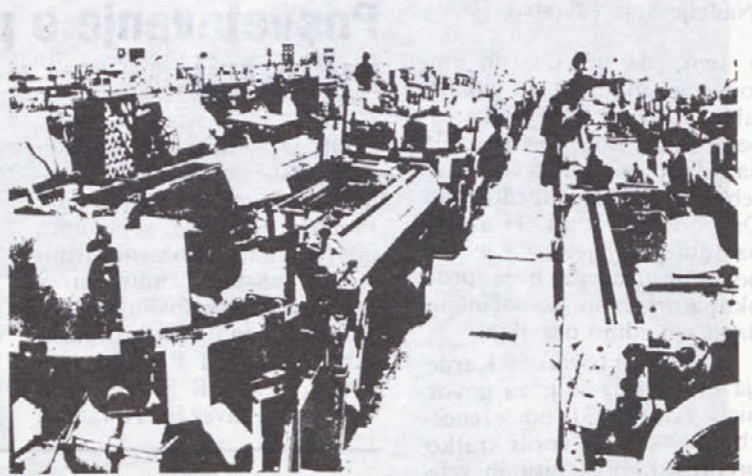
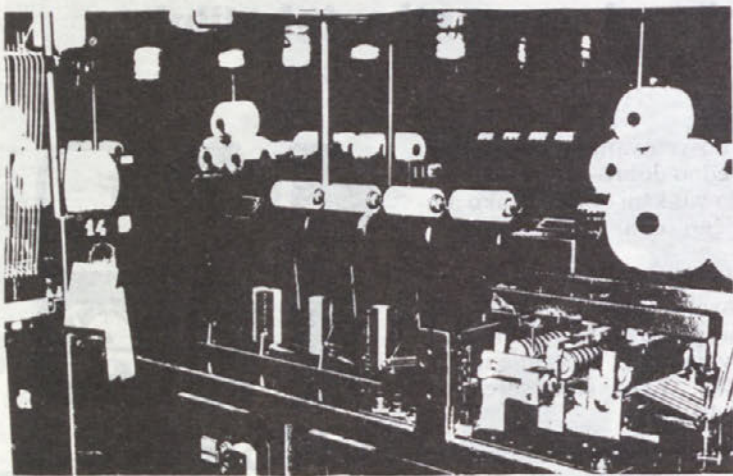
IVANKA BERUS

Zahvala

Vsem sodelavcem iz predilnice se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega brata Franca.

ALOJZ PISKULE

GLASLO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO
NOVOTEKS
Sodelujte v glasilu svoje delovne organizacije!



JANA VAM SVETUJE

JESENSKO — ZIMSKA MODA 83/84

Bliža se jesen in za njo zima. Hladni meseci nam narekujejo toplo garderobo, na katero pa moramo misliti že sedaj. Za lažji izbor naj omenim nekaj smernic te bližajoče se modne sezone.

MOŠKE NOVOSTI

Materiali so večinoma topli flaneli, volneni ali pa v mešanici, žamet ter čopaste, manj kvalitetne tkanine. Nad vsemi temi pa prevladuje tweed.

Barve: prevladujejo črna, bela, mornarsko modra, bordo; za dekoracijo vijoličasto siva, olivno zelena ter kovinsko modra. Priljubljeni vzorci so črte.

Obleke so širše, ohlapnejše, reverji širši. Srajce so največkrat v močnih barvnih tonih; ruski ovratnik, normalni ovratnik z gumbki, asimetrično zapenjanje, največkrat je zastopana flanela: enobarvna ali črtasta. Veliko je usnja, v kombinaciji s tweedom, flanelo. Za šport in prosti čas so še vedno aktualni prešiti plastificirani bombažni plašči ali jakne, bunde, prav tako tudi termo hlače (plastificiran bombaž, podložen z bombažno flanelo).

ŽENSKÉ NOVOSTI

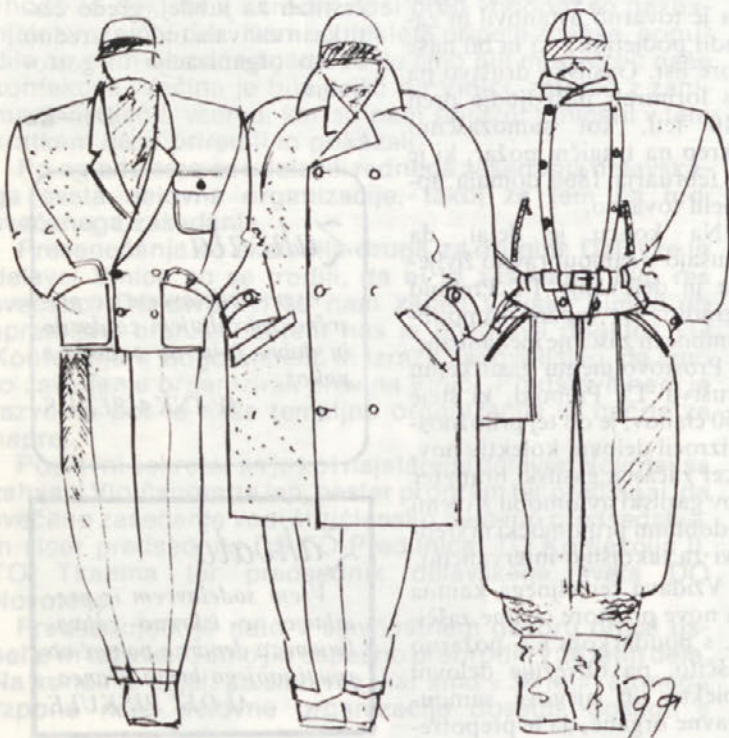
Materiali so mehki, lahko padajoči, flanele nizkih gramatur, pliš, žamet, saten, svila. Dominira črna barva, z belo, sivo, drap. Krila so daljša, daljši so plašči; kostimi in obleke ostajajo okoli kolen.

Hlače so ravnega ohlapnega kroja z zavihki ali brez, segajo do gležnja, imajo zvišan pas, gubice. Priljubljen vzorec so črte, karo, pepita. Zelo aktualne so bogate, nabrane satenske obleke z bogatimi rokavi in poudarjenimi rameni. Priljubljen srajčni kroj obleke je zopet viden, kot dodatek so rute nepogrešljive, prav tako pas iz rute, usnja ali pa skaja.

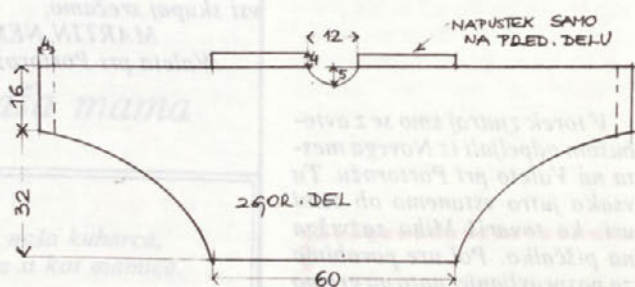
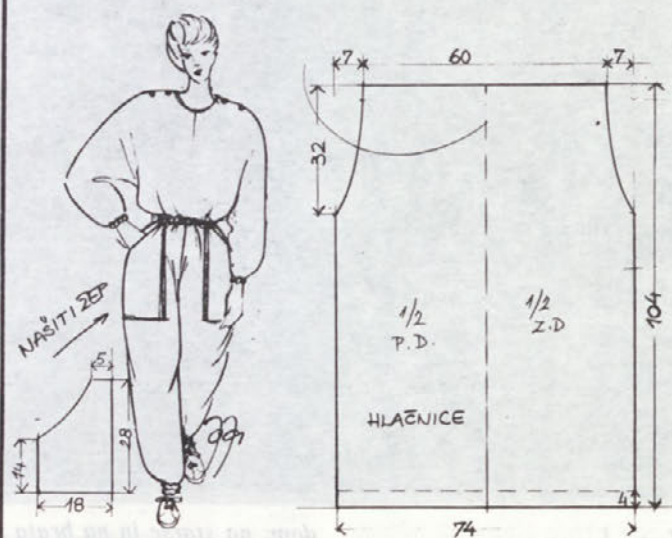
Poleg že naštetih barv so modne še rdeča, roza, rumena, oranžna in svetlo plava. Tudi ženske bodo poleg tweedastih jaken in plaščev nosile plastificirane prešite jakne za prosti čas ter prav tako kot moški termo hlače.

Tričetrti plašči in tunike prek hlač zelo spominjajo na pedeseta leta, ki nočejo in nočejo zapustiti novih smernic mode.

JANA



KOMBINEZON ZA MLADE



OBA DELA IN ŽEP 2x PRENESTI NA BLAGO

Sešijete si ga lahko same. Najprej poizkusite na blagu, ki vam ga ni žal. To mislim na začetnice, če ste pa že izkušene, pa sploh ne bo težav. Vse dele prekopirajte 2 x.

Za šiv je že dodano 0,5 cm. Elastiko v pasu vpeljite tako, da ko zašijete zgornji in spodnji del skupaj, našijete na „nelice“ (spodnji del tkanine) trak, širok 6 cm oziroma 4 cm. Na sredini ga prešijte, tako da imate prostor za 2 elastiki, širine od 2 cm do 3 cm (po želji). Na ramenih se kombinezon zapenja z drukarji ali gumbi (po želji).

Pa še to: potrebujete 2 m tkanine ali pletenine, širine 150 cm, elastiko 2 cm širine, drukarje ali gumbe (4 kom).

Kroj je za velikost 38.

Pa uspešno delo vam želim.

JANA

IZ MALIH RASTEJO VELIKI



Prvi koraki naših malčkov v vrtcu

Prvega septembra se je začelo novo šolsko leto. V tem letu smo vključili v vrtec okoli 34 novincev. Že med poletnimi počitnicami so prihajale mamice s svojimi malčki — novinci v vrtec na obisk. Ti obiski so bili zelo prijetni. Otroci so z veseljem prihajali in se vključevali v igro z ostalimi otroki. In prav s temi obiski so premostili začetne težave, s katerimi se srečujejo otroci, starši in vzgojitelji.

Vsi dobro vemo, da za otroke ni enostavno, ko se nenadoma ločijo od staršev in spremenijo domače okolje za povsem novo. Vendar pa se otroci glede na prilagajanje na novo okolje — na življenje v vrtcu zelo razlikujejo. Nekateri so se hitro prilagodili, drugi so se odzivali z jokom, odklanjanjem hrane in igračk. Otroci so lahko prinašali s seboj ljubkavalne igrače.

Iz tega lahko ugotovimo, da je adaptivno obdobje pomemben čas in da smo dolžni otroku posvetiti čimvečjo pozornost, toplino in strpnost, tako starši kot vzgojitelji.

Najpomembnejše pa je trdno sodelovanje staršev z vzgojitelji, ker se bo lahko naš otrok le na ta način razvil v zdravo — socialno osebnost.

SANDA MIKLIČ

Pesmica

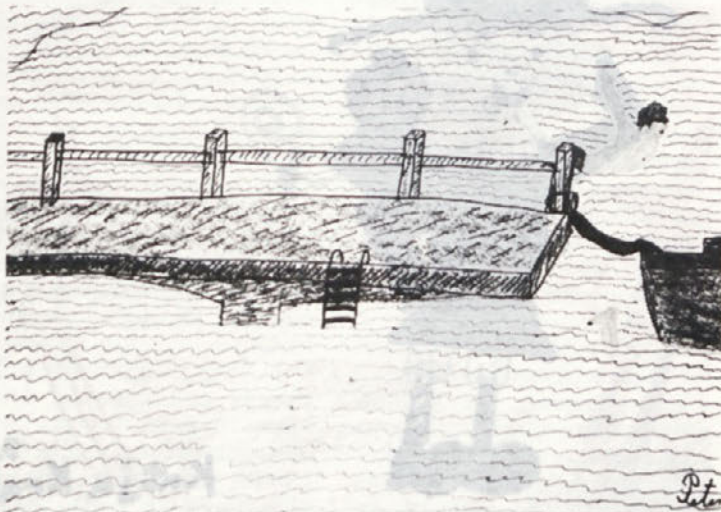
So lepe rožice in sonček
in lepa, lepa je pomlad
in dober, dober je bonbonček,
še boljši pa je Miha naš.

Naš Miha je sonček,
naš Miha je zlat,

sladak kot bonbonček,
ga vsak ima rad.

Lepo nam je tukaj,
še bomo prišli,
zapijmo si skupaj,
naj Miha živi.

VIDA GORENC, 12 let
Valeta 1983



II. kolonija otrok delavcev Novoteksa

Tudi letos je komisija za rekreacijo in šport organizirala kolonijo otrok delavcev Novoteksa. Kolonija je bila od 2. do 12. avgusta 1983 na Valeti pri Portorožu.

Za kolonijo se je prijavilo 74 otrok. Bivali so v šotorih, ki so postavljeni na Valeti vsako poletje že 22 let. Ob dobri hrani in prijetnem vzdušju so minevali dnevi. Otroci so hodili na kopanje v Strunjan ali v Portorož.

Vodstvo tabora so sestavljali Božo Čavlovič, Danica Hrastar, Darja Cesar, Brane Frankovič, Martina Simončič, Karla Gačnik, Alenka Kastrevc, Jože Kralj, Anica Stih in Miha Legan.

Ob slovesu smo bili vsi enotnega mnenja, da je tudi ta kolonija uspela in se trdno odločili, da se bo ta oblika letovanja še nadaljevala.

MIHA LEGAN



Pretep v Portorožu

Danes smo se topli z dvema Nemcema. S pretepom sta začela „švaba“. Metala sta nam mivko iz morja. Potem je prišel Boštjanov oče. Tudi on je posegel vmes. Okregal ju je, ker sta se spravila nad mlajše. Čez nekaj časa smo šli na obalo. „Švaba“ sta se nam približala. Takoj smo vedeli koliko je ura. Začeli smo s pretepom, ki je terajal morda pet minut. „Švaba“ sta bila dva, a nas je bilo kar osem. Nekaj smo jih spreje-

li na „gobec“, tudi drugi deli telesa niso ostali nedotaknjeni. Mlajši Nemeč je bil ves rdeč po obrazu, zaradi krepkih udarcev, ki jih je prestregel. Ta je kmalu zajokal. Starejši se je boril, toda tudi ta je kmalu odnehal, ker je postal utrujen. Tak je bil konec borbe. Se dolgo sta hodila okoli nas in nas izzivala. Tudi mi nismo ostali na miru. Vedno smo ju imeli na očeh. Kupit sem šel grozdje. Približala sta se mi. Prijatelj, ki je bil z menoj, je zažvižgal na prste, kajti zmenili smo se, da če bo nevarnost, zažvižgamo in ostali tovariši nam pritečejo na pomoč. Končno smo se pomirili in odšli domov. Ta pretep v Portorožu nam bo ostal v spominu. Kdaj drugič se moramo stepsti še z Angleži. Tako pravijo vsi tovariši.

SANDI UREK
MARKO HABJAN



V taboru

V torek zjutraj smo se z avtobusom odpeljali iz Novega mesta na Valeta pri Portorožu. Tu vsako jutro vstanemo ob osmi uri, ko tovariš Miha zažvižga na piščalko. Pol ure porabimo za pospravljanje, nato pa gremo na zajtrk. Po zajtrku imamo prosti čas: pišemo spise, se igramo razne igre, kartamo in drugo. Ob 12. uri imamo kosilo. Po njem se pripravimo za na plažo. Včasih gremo v Strunjan ali pa tudi v Portorož. Do kopalnice imamo dva kilometra. V Strunjanu so večkrat meduze. Tam igramo tudi na fliper in si kupimo sladoled, v Portorožu pa se igramo z mivko, gremo na sladoled, na tobogan in se tepemo z Nemci, ker nam naga-jajo. Ko pridemo s plaže, pijemo sok. Nato je kmalu večer-ja. Po večerji se igramo, potem pa gremo spat. Vsak večer in vsako jutro pa se spomnin na

dom, na starše in na brata ter sestro. Najlepše bo, ko se spet vsi skupaj srečamo.

MARTIN NEMANIČ
Valeta pri Portorožu 1983

V šotoru

V šotoru smo trije: Dragan, Tomaž in Simon. Imeli smo že devet kobilic. V šotoru imamo nekaj lukenj. V šotoru se nič ne kregamo. Ko gremo spat dolgo ne zas-pimo. In ko se zbudimo, bi vsi še radi spali. V šotoru imamo pospravljeno. Vsi imamo nahrbtnike in spalne vreče.

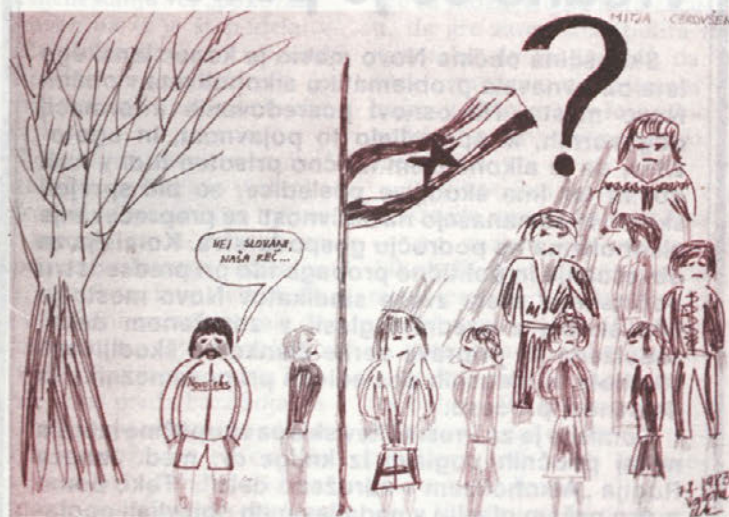
SIMON ŽIŽEK

● NGA IČKA



Katja Krabi 3.9





Naša mama

Oj ti naša kuharica,
dobra si kot mamica.

Vedno kuhaš nam dobrote,
a vedno boljše kot piškote.

Včasih mleko ti skipi,
a v loncu vedno še diši.

Mamica naša dobra je,
za nas pingvine vse.

Kadar lačni smo,
po repete gremo.

Hvala ti za vse,
saj lačni nismo več.

BOJAN
NATAŠA
DAMJANA

Pingvinčki

Pingvinčki delfinčki se:
lovijo, skačejo, igrajo, plavajo,
tečejo, hodijo, sončijo, zidajo,
zidajo mostove. Zvečer se pokrijejo,
svoje lepe sanje začnejo.

IVAN KUKAR

V taboru

V taboru je zelo lepo. Imam dva prijatelja: to sta Toni Prešeren in Andrej Prešeren. Imamo se zelo lepo. Vsak dan se hodimo kopat v Strunjan ali v Portorož. V Portorožu je tobogan in veliko ladij ter pomolov.

V taboru je veliko šotorov. Vsi se lepo igramo. Najraje igramo odbojko, pikado in frisbi.

Po večerji je zbor, spanje pa imamo ob desetih. Takrat tudi stražimo. V taboru na Veleti je zelo lepo, a doma je najlepše. Želim si še veliko takih dni.

MARKO TURK — Valeta



Vredno se je poučiti ...

Skupščina občine Novo mesto je konec lanskega leta obravnavala problematiko alkoholizma v občini Novo mesto. Na osnovi posredovanih informacij odgovornih, ki spremljajo to pojavnost, in ugotovitev, da je alkoholizem močno prisoten tudi v naši občini ter ima škodljive posledice, so bili sprejeti sklepi, ki se nanašajo na aktivnosti za preprečevanje alkoholizma na področju gospodarstva. Komisija za obveščanje in politično propagando pri predsedstvu občinskega sveta zveze sindikatov Novo mesto je bila skupaj z uredniki glasil v združenem delu zadolžena za pripravo serije člankov o škodljivosti alkohola in njegovih posledicah pri posamezniku in delovnem procesu.

Komisija je za uresničitev sklepa skupščine izbrala nekaj poučnih poglavij iz knjige dr. med. Janeza Ruglja „Alkoholizem v združenem delu“. Tako bomo tudi v našem glasilu v nadaljevanjih objavljali poglavja iz te knjige, ki je izšla v Ljubljani pri Centru za samoupravno normativno dejavnost leta 1981. Danes objavljamo naslove teh poglavij in tudi že prva poglavja.

Poglavja: — Razvoj alkoholne bolezni
— Deformacije alkoholne družine
— Motnje v delovni skupini
— Alkoholik se upira razvezi
— Kako se alkoholik izmika disciplinski odgovornosti
— Kompleksni ukrepi proti alkoholizmu v delovni organizaciji

— Zakaj alkoholik začne razmišljati o zdravljenju
— Zdravljenje alkoholika

Menimo, da so izbrana poglavja dovolj zanimiva, da bodo pritegnila bralce, pa tudi poučna za vse tiste, ki te problematike po strokovni plati ne poznajo. Predvsem bodo koristila tistim, ki se doma ali v delovni organizaciji srečujejo z alkoholiki in alkoholizmom.

UREDNIŠKI ODBOR

Razvoj alkoholne bolezni

Alkoholizem je dolgotrajna bolezen, ki se razvija 5, 10, 20 in tuid več let. Začetni zmerni pivec (vsak alkoholik je bil najprej zmerni pivec) preide več stopenj, preden zaradi alkoholizma propade.

1. V predalkoholnem obdobju, ki traja od šest mesecev do deset let, si bodoči alkoholik poskuša lajšati vsakodnevne stiske z alkoholom, ki mu omogoča sprostitve in ponuja prijetno omamo. Postopoma začne piti čedalje večje količine alkohola (čedalje več ga prenese, toleranca mu raste), da bi dosegel enak učinek kakor poprej z manjšimi količinami.

2. V naslednjem obdobju, ki traja od 6 mesecev do pet let — imenujemo ga zgodnje alkoholno obdobje — pa alkoholik že pije tudi na skrivaj. Pije pogosto ali celo stalno in skrbi, da mu ne bi zmanj-

kalo pijače. Zato si dela zaloge. Zaradi lastnega pivskega obnašanja ga mučijo občutki krivde, kajti zaveda se, da je njegovo popivanje postalo problematično. Nejevoljno reagira, če se kdo drzne, da mu omenja njegov pivski problem. Ponavljajo se mu alkoholne amnezije, to je, da se zjutraj, ko se strezni, ne spominja, kaj je predtem v vinjenem stanju počel. Ne ve, kje je bil, skrbi ga, ali ni morda storil kaj neumnega ali celo kaznivega v tem obdobju, ki se ga pač ne spominja. Take izgube spomina postajajo vse bolj in bolj pogoste (imenujemo jih tudi „utriganje filma“).

3. Tako alkoholik dospe do tretjega obdobja svoje alkoholne bolezni, ki ga imenujemo kritično obdobje. Pride namreč do izgube kontrole nad pitjem in nad količino

zaužitega alkohola. To pomeni: kadar tak alkoholik popije le en sam kozarec pijače, bo s pitjem nadaljeval toliko časa, dokler ne bo pijan. Pogosto se vede izrazito agresivno, ko prepričuje sam sebe, da so vseh njegovih težav krivi njegovi najbližji, največkrat žena. Včasih se bo odločil za abstinenco. In res bo krajši ali celo daljši čas abstiniiral zato, da bi sam sebi dokazal, da pač lahko pije ali pa ne pije. Razumljivo je, da ljudje, ki še niso odvisni od alkohola, pač ne čutijo potrebe, da bi sami sebi dokazovali, da nimajo problema s pijačo.

V tem kritičnem obdobju alkoholik včasih spremeni vzorec pitja, da bi tako spet sam sebi pa tudi drugim dokazal, da nima nobenega problema s pijačo. Npr.: utegne se odločiti, da ne bo nikoli pil pred kosilom. Ali pa bo pil samo pivo, zmotno misleč, da samo od piva ne more postati alkoholik. Seveda se mu bo takšnih vzorcev in principov pitja posrečilo držati samo krajši čas, potem pa bo spet bolj ali manj stalno pil, odvisno od stopnje odvisnosti od alkohola.

V tem obdobju je alkoholik v veliki nevarnosti, da bo izgubil vse, kar mu je bilo blizu, ali kar mu je drago (družino, prijatelje, službo, lastno zdravje), razen če ga vse te grožnje o izgubi ne spravijo k razmišljanju in odločitvi za zdravljenje. Sedaj ima namreč še družino, delovne tovariše in morda še kakšnega prijatelja. Morebiti se bo še našel kdo od teh, ki mu bo pomagal na dolgotrajni poti zdravljenja, vzgoje in prevzgoje. Če bo to priložnost zamudil, bo došel v zadnjo fazo alkoholizma.

4. V končni fazi, ki jo imenujemo kronično obdobje (zaradi tega nekateri alkoholno bolezen zmotno imenujejo kronični alkoholizem), je zasvojenost alkoholnega bolnika že dosegla takšno stopnjo, da pride do več dni trajajočega popivanja oz. krokanja, „plavanja“, kot ta pojav imenujemo v alkoholnem žargonu. Doslej je bil alkoholik še sposoben, da je svoje težke pivske periode rezerviral za vikende, medtem ko v tem obdobju pride do večdnevni popivanj povsem nekontrolirano, celo nenamena. Zaradi tega se alkoholik znajde pred težko socialno obsodbo vseh segmentov družbe, razen alkoholikov iz nižje družbene plasti, s katerimi skupaj tudi sam popiva. Zdravje se mu hitro slabša, med drugim tudi

zato, ker se skrajno pomanjkljivo hrani, saj v glavnem samo še pije.

V tem obdobju propada tudi moralno in etično. Vemo, da alkohol človeka sploh posurovlja, in to ne samo zaradi okvare čustvovanja in intelektualnih zmožnosti, temveč tudi zato, ker uničuje vsa alturistična čustva. Na ta način lahko postane alkoholik bolezensko brutalen sebičnež. Vse običajne vrline, kot so čast in spoštovanje, ugled, ljubezen do žene, do staršev, do otrok, mu postanejo brezvsebni pojmi.

Alkoholik se v končnem obdobju svoje bolezni ne meni več za svojce, naj stradajo, naj prezebajo, naj ga prosijo ali naj mu očitajo — kaj to njemu mar. V pijanosti se prepira s sopivci, pretpa se s komerkoli, zaradi surovih žalitev in pijanske vsiljivosti ga iz točilnic mečejo na cesto, kjer obleži povaljan in umazan v cestnem jarku. Medel in otopel samo še životari. Seveda ne dela več, pusti, da ga vzdržujejo žena in svojci, katerim celo tudi vzame vse, kar more dobiti v roko, izkupiček pa požene po grlu.

Nekatere alkoholičarke se v tej fazi začno ukvarjati s prostitucijo, da na ta način zaslužijo za pijačo.

Alkoholikova sposobnost mišljenja je okrnjena. Njegovi možgani so že tako načeti, da bo še vedno nesposoben, čeprav bo abstiniiral več tednov, da bi sebe in svet okrog sebe pravilno ocenil, se uredil in usmeril. Sposoben je le površno razmišljati, zato tako težko uvidi, v kako kritičnem stanju je. Ta otopelost intelekta je lahko začetno stanje alkoholne demence, bebvosti. Opisana zameglitev intelekta se razjasni šele več mesecev po začetku abstinence in zdravljenja, včasih pa sploh več ne izgine.

V tem času pade tudi toleranca do alkohola, kajti sedaj potrebuje alkoholik mnogo manj alkohola, da se hudo opije. Prične piti kakršnokoli vrsto alkoholnih pijač ali nadomestila za alkohol, pač vse, kar je na voljo. Pokažejo se hude zdravstvene okvare zaradi alkoholizma (ciroza jeter, okvare možganov in številne druge posledice).

Opisani propad je mogoče ustaviti s pravočasnim in ustreznim zdravljenjem in prevzgojo. Čimprej se začne alkoholik zdraviti, tem manjše zdravstvene posledice bodo ostale po zdravljenju.

Deformacija alkoholikove družine

Ameriška sociologinja Joan Jacksonova je leta 1954 opisala značilne stopnje v deformaciji alkoholikove družine. Na kratko povzemamo njen opis, ki smo ga prikrojili nekaterim našim specifičnostim:

— V prvem stadiju družina skriva problem. Po pijanskih epizodah igrata zakonca navzven vzoren par. Žena poskuša vse, da bi moža odvrnila od pijače. Roti ga in prosi, gre ponj v gostilno in še sama spije del pijače, misleč, da bo zaradi tega manj spil mož.

— V drugi fazi se družina izolira (nikamor več ne gredo skupaj na obisk in tudi ne vabijo prijateljev v goste), kajti vsakršen obisk poteka v popivanju in se konča s pijanskimi scenami. Čeprav je problem žgoč, ga žena še vedno poskuša prikriti pred otroki (to seveda ni možno) in delovnim okoljem. Žena še ne išče pomoči, ker bi to zanjo pomenilo, da je poražena v svojih prizadevanjih, da bo z ljubeznijo in drugače sama rešila svoj problem. S takšnimi ambicijami se je tudi poročila, čeprav so ji odsvetovali moža, ki je bil nagnjen k pijači.

— V tretji fazi pride do dezorganizacije v družini. Žena je nad svojimi poskusi, da bi zadevo uredila, obupala. Mož odklanja, uprizarja scene, mu grozi z razvezo, grožnje pa ni zmožna uresničiti, družini grozi razpad.

— V četrti fazi se srečamo z reorganizacijo družine. Žena vzame vajeti v svoje roke in začne skrbeti za ekonomsko stanje in za vse druge zadeve v družini. Alkoholik namreč čedalje manj zasluži in čedalje več zapravi. Svoje družinske in delovne obveznosti zanemara. Ženi ne more več biti v oporo in otrokom že dolgo ni

več za zgled. Vsako zaupanje zaigra. Če ga na primer žena prosi, naj ji iz trgovine prinese kruha, z veseljem vzame rdeč bankovec in gre po kruh. Toda vrne se ponoči, pijan, brez kruha in brez denarja. Ko se nekajkrat takšne in podobne dogodivščine ponovijo, pride alkoholikova družina v takšno stisko, da ji grozi razpad. Žena običajno prepreči razsulo družine na ta način, da vzame vajeti v svoje roke. Tako jo življenjska nuja zaradi neučinkovitosti in malomarnosti alkoholikovega moža potisne na „prestol družine“, pravzaprav na „prestol revščine in gorja“. Nekdanji gospodar oziroma oče, ki je nekoč dajal družini občutek varnosti, postane sedaj privesek družine, nekakšen nebodigatreba. Pravzaprav je izvržek, ki postaja čedalje bolj predmet sovraštva, zaničevanja, pomilovanja in lažnega usmiljenja. Družina več zaupa osemletnemu otroku, ki ga brez skrbi pošlje v trgovino po kruh in sladkor, kot pa očetu, na katerega se že zdavnaj več ne zanese. In tako postane alkoholik mož neobogljeno bitje, s katerim ima žena več skrbi kot z majhnim otrokom.

Kako pa reagira mož na opisano zamenjavo prvinskih vlog v družini? Kar nekako zadovoljen je, saj je dosegel prav tisto, kar zasvojenost z alkoholom terja od njega: oproščen je vseh družinskih dolžnosti, povsem se lahko posveča svojemu edinemu interesu — alkoholu. Alkoholikni mož torej izgubi v družini vse dolžnosti in pravice. Le v pijanskem stanju se včasih „repenči kot petelin“ in poskuša vsaj za hip spet uveljaviti svoje „pravice gospodarjenja“. Kaj pa dolžnosti? Le kaj bi z njimi?

Tej zamenjavi prvinskih vlog očeta in matere se prilagodijo otroci in morebitni drugi družinski člani. Otroci se za vsako stvar obračajo na mamo. Očeta največkrat ni doma, če pa slučajno je, je vinjen, nestrpen in razdražljiv. Očeta se sramujejo, pozneje ga celo zaničujejo in sovražijo. Najprej so priče preprirov in pretefov, pozneje pa postanejo materini „osebni stražarji“ in jo ščitijo pred pobseslim očetom. Ko se oče približuje koncu svoje „alkoholične pustolovščine“, postane mati „priložnostna medicinska sestra“, otroci pa bolničarji. Zgodi se namreč, da morajo do nezavesti pijanega očeta

(ki se je privlekel do hišnega praga) spraviti v hišo, še prej pa ga očediti, saj je običajno v takšnem stanju ves „pokozlan“, zraven pa se je še podelal v hlače. In bedeti morajo nad njegovim življenjem, saj je vendar nezavesten in še bruha povrhu.

To stanje smo poimenovali pataloški matriarhat v alkoholikovi družini, usodno vpliva na zorenje otrok pa tudi na uspeh morebitnega zdravljenja, kajti če ne bomo alkoholika v tolikšni meri aktivirali, da si bo izbral svojo izgubljeno pozicijo („oblast je slast“ in nihče je ne preda brez boja) in prevzel svojo normalno vlogo očeta in moža, ne bo od zdravljenja nič. Vendar zadeva ni preprosta. Žena alkoholika je zaradi tega, ker je morala v družini poleg svoje prevzeti še možovo vlogo, razvila svoje latentne sposobnosti, s katerimi nadkriljuje tiste ženske, ki niso imele „te sreče“, da bi si nakopale moške alkoholike, kar ni bistveno; pomembno pa je, da se je s temi „dodatnimi“ sposobnostmi visoko dvignila nad običajnimi sposobnostmi moškega. Zaradi tega se bo moral alkoholik v procesu zdravljenja in rehabilitacije zelo potruditi, da jo bo dosegel. V tej fazi žena običajno možu ne grozi več z razvezo, pač pa vloži tožbo. Pod tem pritiskom alkoholik navadno kapitulira in privoli v zdravljenje.

— V peti fazi — če žena moža ni pripravila na zd-

raavljenje — sledi razpad družine. Žena se odseli, če ima seveda možnosti, ali pa ne skrbi več za moža. Ko pa le-ta začuti, da gre zares, manipulira z njo, tako da se potruži, da brez zdravljenja dlje časa abstiniira (zdraviti se še vedno noče). Ko pritiski popustijo, spet pije.

— V šesti fazi pride do reorganizacije enega dela družine — po razvezi in odselitvi. Alkoholik ženi običajno ne da miru, temveč jo nadleguje celo na delovnem mestu. Zgodi se, da se razvezan mož ženi zasmili, da šele sedaj dojame, da je res bolnik. Ponudi mu zadnjo priložnost, tako da je pripravljena sodelovati pri njegovem zdravljenju.

— V sedmi stadij dospeta družina alkoholika, ki je po razbitju družine in zdravljenju očeta spet prišla skupaj. Poskus reintegracije družine ovirajo številna negativna izkustva. Zaradi številnih izigranih obljub očetu ne verjamejo. Ker so ga čustveno odpisali, jim je sedaj odveč. Žena ni pripravljena predati možu vajeti v roke, otroci pa počejo priznati njegove avtoritete.

Če ne bo mož — zdravljeni alkoholik znal potrpeti in se z normalnim vedenjem in prizadevnim delom (z vidnimi rezultati) skušal „odkupiti“ za nekdanje zdrahe in si tako počasi pridobiti zaupanje družine, bo seveda nekaj časa trezen vegetiral. Sledi recidiva alkoholizma z neizbežnim propadom.

Motnje v delovni skupini

Preden spregovorimo o motnjah, ki jih „čezmerno“ pitje prinaša v delovno skupino, si moramo predložiti tri spoznanja, brez katerih ni mogoče imeti pravilnega pristopa do kakršnihkoli vprašanj v zvezi z alkoholizmom na delovnem mestu.

1. Alkohol postopoma mahlji človekov značaj, ne glede na to, kako dober človek je bil nekoč, in spreminja njegovo vedenje, da je čedalje bolj neprijetno.

2. V alkoholikovi duševnosti delujejo avtomatsko, ne da bi se za to kaj trudil, obrambni mehanizmi, s katerimi se kolikor najbolj možno prikrije alkoholno propadanje tako pred okolico kot pred alkoholikom samim.

3. Težave in motnje zaradi pitja se čutijo najprej v zakonu in družini, na delovnem mestu pa jih alkoholik ponavadi

lahko dolgo prikriva tudi tako, da se kaže kot prizadeven in ubogljiv delavec.

Iz teh spoznanj sledi, da se vidnejše motnje zaradi čezmernega pitja v delovni skupini ne pojavijo kar takoj, marveč ponavadi šele po daljšem obdobju alkoholizma, ko je delavec osebnostno že zelo propadel in se ugoden čas za uspešno zdravljenje nagiba že zelo na dvanajsto uro. To seveda ne pomeni, da se prej alkoholizem ni kazal tudi v delovni skupini. Gotovo se je. Tisoč drobnih znakov je bilo v vedenju alkoholika in tisoč drobnih prekrškov je delal, le sodelavci in predpostavljani v večini primerov na to niso pozorni.

Če si že namenoma ne zakrivajo oči, ker ne znajo, ne morejo ali si ne upajo ukrepati, kot bi bilo prav.

Nadaljevanje na 20. str.



Delovne skupine se druga od druge zelo razlikujejo in usoda delavca, ki čezmerno pije, je zelo odvisna od tega, kakšna je njegova delovna skupina, ali je taka, da ga bo pravočasno znala tovariško prisiliti na zdravljenje, ali pa je v začetku brezbrizna do njegovega pitja, potem pa navidezno tovariško trpi njegove prekrške in ga pusti propadati.

Če vzamemo, da je v neki delovni skupini okrog 20 delavcev, je po statistični verjetnosti v njej 2 do 6 alkoholikov in še nekaj čezmernih pivcev.

To seveda ne pomeni, da jih je v vsaki delovni skupini prav toliko, v nekaterih jih je najbrž precej več, v drugih pa manj, v kateri tudi nobeden.

Za urejeno delovno skupino pomeni alkoholik hudo motnjo in velik nered. Vsak v njej ima svoje delo, skupinovodja ima tisoč skrbi, da bo delo potekalo usklajeno z drugimi skupinami, z roki, ki so vedno kratki, ga priganjajo, z dobavo materiala, delov, podatkov, načrtov itd., z razdeljevanjem nadziranjem dela in podobnim. Samo en alkoholik v taki skupini mu da več dela in skrbi kot devetnajst drugih delavcev; večkrat ga nepričakovano ni na delo, ker ima mačka, in njegovo delo — po navadi je to najnižje in najbolj umazano — mora prevzeti nekdo drug, seveda ne „preveč rad“; ali pa pride na delo s precejšnjo zamudo in jezi vse, ki so morali začeti delati ob določeni uri; naskrivaj odhaja z delovnega mesta v bližnji bife in naj ga išče po telefonu vodja ali sodelavec, vsak se jezi, ker ga „nikdar“ ne najde na mestu; če je vinjen na delovnem mestu, seveda ne more biti z njim nič za delo, pogosto pa so taki tudi zelo neprijetni, prepirljivi, vse hočejo najbolje znati, najbolj zabavljajo čez slabo organizacijo, vse gre zanje narobe, zgodi se tudi, da si najdejo skriven prostor in breskrbno zaspijo, ne oziraje se, kakšna škoda se dela pri stroju, ki teče, da drugi ne bi opazili, da ga ni.

Nič koliko je še motenj in primerov v delovnih skupinah, ko so težave zaradi alkohola oziroma alkoholikov v njej. Bili so že primeri, ko je zapita računovodkinja na skrivaj tik pred plačo odnesla celotno gradivo za izračun plač domov, češ da bo doma nadomestila, saj je bila v zamudi, ker v službi ni „mogla“ opraviti dela zaradi glavobola po pijančevanju.

(Nadaljevanje prihodnjic)

VOJAKOVO PISMO: Dragi sodelavci

Javljam se Vam iz Bileče, kjer služim vojaški rok v šoli rezervnih starešin. Od aprila, ko sem prišel v kasarno oziroma šolo rezervnih oficirjev, pa do danes sem se že mnogo naučil. Vsak dan dopoldne imam 7 učnih ur pouka, te teoretične ure pa so tudi prepletene z raznimi praktičnimi vajami, ki jih vestno izvajamo v učilnici ali na prostem.

Poleg učnega načrta, ki je precej zahteven, imamo na šoli tudi možnost udejstvovanja v raznih aktivnostih. Vključil sem se v kulturno dejavnost na šoli, ki je izredno razvejana in številčna. Pojem v pevskem zboru, ki šteje 35 članov. Učimo se razne pesmi narodov in narodnosti Jugoslavije. Imeli smo že več uspešnih nastopov. Enega od teh, ki se mi je močno vtisnil v spomin, vam bom opisal. Bilo je to enkratno in nepozabno srečanje v Dolini herojev na Tjentištu. Za ta koncert smo se izjemno dobro pripravili. Ob 7. uri zjutraj smo se z avtobusom odpeljali proti Gadskemu in naprej do Tjentišta. Vožnja je dokaj hitro minila ob dobrem razpoloženju. Z zanimanjem smo ogledovali pokrajino, katere ime je po svojem herojskem boju prišlo v svetovno zgodovino. Na vzpetini pred nami smo videli mogočen spomenik in grobnico, kjer so posmrtni ostanki več kot 3000 borcev s Sutjeske. Pred spomenikom nam je kustos govoril o zgodovini teh krajev, posebno še o herojskih bojih na Sutjeski.

Pazljivo smo sledili uri zgodovine in se poklonili spominu padlih na Sutjeski. Od tu smo se napotili na vzpetino nad spomenikom, kjer je grob legendarnega komandanta Save Kovačevića. Od spomenika do mesta, od koder je poveljeval bojem narodni heroj Sava Kovačević in kjer je tudi padel, smo hodili približno 1/2 ure skozi bukov gozd. Tu smo položili venec.

Po vrnitvi v Dolino herojev smo priredili koncert, na katerem so sodelovali tudi vojaki iz dramske skupine naše šole, s posebej za to priložnost pripravljenim recitalom. Po končanem nastopu se nam je zahvalil preživeli borec s Sutjeske.

Naš obisk smo zaključili z ogledom muzeja in se polni vtisov odpeljali nazaj proti Bileči.

Spomin na legendarno Sutjesko bo za vedno ostal v meni kot nepozabni trenutek.

JANEZ PEZDIRC
pitomac — razvodnik

Sodelujte v
glasilu svoje
delovne
organizacije!

DOPIŠUJTE
V
GLASILO
NOVOTEKS

Jugoslovansko kolesarsko prvenstvo

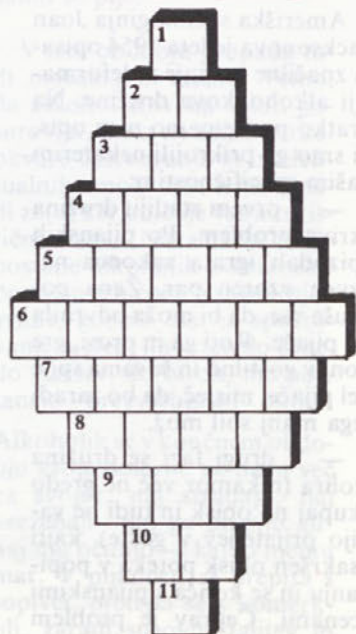
Novomeški kolesarji so letošnje leto dosegli velike uspehe. Uvrstili so se v sam vrh jugoslovanskega kolesarstva. V začetku oktobra organizira Kolesarsko društvo Novo mesto v soglasju s Kolesarsko zvezo Slovenije in Biciklističkim savezom Jugoslavije v Novem mestu državno prvenstvo. Želeli bi, da bi se prvenstva udeležilo čim več ljudi oziroma gledalcev, ki bi bodrili naše tekmovalce in jim tako pomagali vzdržati in doseči čim boljše rezultate.

Državno kolesarsko prvenstvo v Novem mestu bo 1. in 2. oktobra 1983. Najboljši jugoslovanski kolesarji se bodo v soboto, 1. oktobra, pomerili v cestno hitrostnem tekmovanju na progi Novo mesto—Ratež—Gradišče—Šentjernej—Prekopa—Novo mesto. Ob 13. uri bo start mlajših mladincev, ob 14. starejših mladincev in ob 16. uri start članov. Start in cilj bosta pred blagovnico KZ Krke v Žabji vasi.

V nedeljo se bodo tekmovalci pomerili v gorski dirki na Gorjance. Start mlajših mladincev bo ob 9. uri v Koroški vasi. Starejši mladinci bodo startali ob 9.15 na Glavnem trgu, člani pa ob 9.30 prav tako na Glavnem trgu, cilj bo nad Vahto.

V nedeljo ob 14. uri bo v prostorih Hotela Grad Otočec razglasitev rezultatov in podelitev nagrad zmagovalcem tekmovalcev.

Vreteno



1. Znak za kemično prvino: fosfor
2. začetnici imena in priimka začetnika slovenske književnosti
3. tekstilni izdelek — pregrinjalo
4. čreda ovac — tudi divjadi
5. vlada turških sultanov v Carigradu do leta 1918
6. glavna vrata, bogato umetniško izdelan glavni vhod
7. pravoslavni višji duhovnik
8. nevidne (medmolekularne) luknjice v snovi
9. drzna tatvina
10. znak za kemijsko prvino: polonij
11. predpona pred irskimi imeni

Če ste v osmi številki našega glasila pravilno rešili vreteno, ste dobili:

1. M, 2. MK, 3. MAK, 4. MAKO, 5. KOMAR, 6. MAROKO, 7. ROMKA, 8. KARO, 9. OKA, 10. AK, 11. A

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO
NOVOTEKS

NOVOTEKS je glasilo tekstilne tovarne Novo mesto. Izhaja vsako zadnjo sredo v mesecu v nakladi 2000 izvodov. Glasilo ureja izdajateljki svet: Hinko Šintler (predsednik), Danilo Kovačič (glavni in odgovorni urednik), Jana Jović, Mojca Peroci, Katica Zuanović, Brane Drganc, Alojz Štrbenc, Bojan Luzar, Marjan Zalac in Rudi Vlašič. Uredništvo: NOVOTEKS, Novo mesto, Foersterjeva 10 — Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC Novo mesto, TOZD GRAFIKA; tisk TOZD Tiskarna Novo mesto.